

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

nr 6

juni - juli

pris 2:—

1968

ADRESSLISTA ÖVER KONVALESCENTHEM

Helårshem:

Konvalescenthemmet Björkefors,
686 00 Sunne (Värmlands län)
Husmor, tel. Sunne 0565/271 65

Fjällfarargårdens Konvalescenthem,
Postfack 45, 830 10 Undersåker
(Jämtlands län)
Föreståndare, tel. Undersåker 11

Fritidsgården Ramnäs,
Postfack 42, 310 70 Torup
(Hallands län)
Husmor, tel. Torup 0345/201 38

Konvalescenthemmet Åsen,
280 43 Åsljunga (Kristianstads län)
Husmor, tel. Klippan 0435/600 09

Ansökan om plats göres direkt hos hemmet. Ansökan om friplats sker hos Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka, Box 3196, 103 63 Stockholm
Tel. 08/20 09 23, 20 09 24.

Lungsjuka husmödrar kan även erhålla bidrag till hemhjälp under sin konvalescentvistelse. Ansökan sker genom kurator.

Sommarhem,

öppna maj-september

Svanholmens Vilohem,
(Malmöhus län)
Föreståndare, tel. 0479/117 14

Långasjöns Semesterhem,
290 72 Asarum (Blekinge län)
Husmor, tel. 0454/260 11

UPPLYSNINGAR:

Hemmen förmedlar konvalescentvårds- och rekreationsvistelse för lungsjuka och f. d. lungsjuka. Andra kategorier sjuka på läkares ordination och inrådan.

MARMOR, KALKSTEN och GRANIT

INGENJÖRSFIRMAN H. SVENSSON

OXIE Tel. 040/44 82 80

ALLT i pappersbranschen
billigast från

Skånska Papperscentralen AB

Sallerupsvägen 90, Malmö Ö

Tel. 93 54 30 - Växel

VID BESÖK I HÖÖR, ät och bo på

Järnvägshotellet

God mat och gott kaffe — propra rum

Tel. 0413/200 25

När det gäller

KLICHÉER MED KVALITÉ

anlita

a|b Lindholms
KLICHÉFABRIK

G:la Brogatan 19 Stockholm C
Telefon 10 16 26 - 20 54 20

Lundin & Lindberg

Tel. 016/13 13 64 Väduren 21 Tel. 016/13 13 64

ESKILSTUNA

KÖP

SOLSTICKAN!

Ensamma långtidssjuka,

frånskilda, änklingar och änkor, lever ofta i sämre ekonomiska omständigheter än gifta. Lagstiftningen sanktionerar äktenskapet, medverkar till att de ensamma får lägre status än gifta.

En socialmedinsk undersökning i Stockholm

redovisar dessa fakta bland 30.000 ensamboende i gamla Stockholm. Det är inte uteslutet att man skulle komma fram till liknande resultat om man undersökte i glesbygderna.

Låg bostads- standard,

dålig kosthållning, dålig hälsa, social isolering är några bristrunder. Höga medicinkostnader och dålig mathållning verkar vara en högst diskutabel situation för ensamma — här behövs sanering!

Status

Ägare: Riksförbundet
för Hjärt- och Lungsjuka

Kontrollmärke
lagligen skyddat

nr 6 1968 juni-juli årgång 31

SOCIALVÅRD · SOCIALMEDICIN · DE HANDIKAPPADE

Handikappvänlighet och medborgarplikt på valdagen den 15 september

Handikapparbetet i vårt land är en synnerligen intressant provkarta på aktiviteter av olika slag. Det finns frivilliga insatser av olika slag. En ökad handikappvänlighet utbreder sig i organisationslivet, vilket i viss mån hör samman med att de handikappades förhållanden kommit in i den dagsaktuella debatten på ett nytt sätt. Att den nya tendensen i mycket skiljer sig från det "välgörenhetstänkande", som tidigare var så utbrett, hänger samman med olika faktorer. Hjälpens uttryck. Åtgärder sträcker sig nu längre in i de handikappades och långtidssjukas vardagsliv. Hjälp för stunden, en "välgörenhetsslant", tillhör de äldsta formerna; uttryck för hjälpens till den som har det illa ställt. Många gånger kanske också just den formen — att ge direkt till den behövande — ter sig mest effektiv för givaren. Hjälp går direkt, utan mellanhänder, till en medmänniska.

I vår tid går mycken hjälpverksamhet genom organisationer. Man lägger inte slanten direkt i handen till den behövande. Många givare menar dock att detta insamlade av medel via organisationer tagit för stora proportioner i vår tid, då samhället ändå har så pass goda resurser. Det är svårt att analysera ett sådant tänkande, men i korthet resonerar väl många så här: när samhället via försäkringsväsendet och andra hjälpåtgärder

rycker ut på fältet och röjer upp i hjälpbehovens mångfald bör de frivilliga hjälpaktionerna successivt minska eller rentav upphöra.

Det ligger så nära till hands att bedöma en organisation, ett handikappförbund uppbyggt av frivilliga krafter, som en sorts fördelningscentral för insamlingspengar, som strömmar in från olika håll. Man har svårt att bedöma vilka normer som är vägledande för den och den organisationens målsättning. Den kontakt man fått av arbetet gäller kanske ett insamlingsupprop, att man köpt en lott i "deras lotteri", och på dessa direkta erfarenheter av ren ekonomisk karaktär bedömer man verksamheten. Man kan ju knappast begära att lottköparen eller bidragsgivaren ska ha tid eller intresse att syssla med internt handikapparbete. Om det inte finns alldeles speciella omständigheter som gjort att han lärt känna en handikapp- eller sjukdomsgrupp och dess strävanden närmare.

Det finns ett bra sätt att "kontrollera" var pengarna tar vägen". Och det är att försöka sätta sig in i handikapparbetet på nära håll. Vi tror att många, som idag har en ganska grumlig uppfattning om det mångsidiga arbetet, som utföres på frivillig bas inom de handikappades egen föreningsrörelse, skulle bedöma arbetet annorlunda, efter en egen prövning eller insyn i själva organi-

sationslivets kärna. Inte bara genom en yttre påverkan av de möjligheter en handikapporganisation måste använda för att skaffa sig de nödiga medlen för verksamheten i direkta pengar räknat.

Sättet att "uttaxera" varierar. De stora löntagargenomsättningarna har sina fackföreningsavgifter, stat och kommun har skattepengar etc. Finansieringskanalerna kan utåt sett te sig mer eller mindre legitima. En fackföreningsavgift, preliminärskatt till samhället etc. är självklart fungerande kanaler. Aktievinster och affärsvinster är andra "kanaler" i vedertagen mening. Ekonomi genom insatser av insamlingspengar eller lotteripengar ter sig annorlunda. Särskilt om de s. k. välgörenhetsmotiven ligger i botten, mer eller mindre klart formulerade för den som ändå innerst inne vill hjälpa en medmänniska, som sitter illa i kläm. När man läser det upprop om årets valkollekt, som formulerats av initiativtagarna så finner man en dokumenterad strävan att enkelt och klart redogöra för motiven till insamlingen. Bakom 1968 års valkollekt står en rad kända och respekterade organisationer i handikappvårdens och folkhälsans tjänst. Svenska röda korset, Svenska Scoutrådet och Handikapporganisationernas Centralkommitté (HCK) står som huvudansvarig valkollektkommitté bakom insamlingen på valdagen den 15 sept. Vi ser det som en bra tendens att man på den medborgardag, då vi väljer riksdagsmän, en så bred samling skapats även för det frivilliga folkrörelseinslaget i handikapparbetet. Bakom HCK står tolv handikapporganisationer på riskplanet, lokala HCK-kommittéer

Flera hjärtinfarktavdelningar på sjukhusen

I vintras fick vi rapporter om en stark tillströmning av hjärtinfarktpatienter på Serafimerlasarettet i Stockholm. Docent Erik Orinius skriver i Kvartalstidskrift, utgiven av Svenska Nationalföreningen mot Hjärt- och Lungsjukdomar, att diagnosen kan ofta inte ställas förrän efter några dagar.

Under samma tid är riskerna som störst för en hjärtinfarktpatient. Det

är därför nödvändigt att alla patienter med *misstanke* på hjärtinfarkt snarast förs till infarktavdelningen för adekvat vård och behandling. Vi behöver med andra ord en ordentlig utrustning för att möta denna efterfrågan på speciell vård. Än så länge finns det bara hjärtinfarktavdelningar på ett fåtal sjukhus i landet, men de kommer nu i raskare takt, säger docent Orinius.

och ytterligare ett antal organisationer med vilka valkollektkommittén sökt upprätta kontakt.

Valkollekten kan i och för sig ge många goda initiativ, modeller och objekt för sysselsättning, vård och rekreation för sjuka och invaliderade människor. På områden dit samhällsorgan ännu inte hunnit fram. Det är en sida av saken som för den stora allmänheten måste framstå självklar och väl värd att stödja, lika väl som man känner det vara en plikt på valdagen att rösta som fria och demokratiska medborgare.

Men vår syn på valkollekten vill vi ändå ge större sammanhang. Vårt riksförbund, som ingår i HCK, ser samlingskringen kring valkollekten som en glädjande bred folkopinion — inte enbart baserad på insamlingspengar — för det frivil-

liga handikapparbetets utveckling i vårt land. Riksförbundets för Hjärt- och Lungsjuka (RHL) har till sin organisatoriska grundval byggt upp av människor, som själva drabbats av ohälsa. Aren har lärt oss att samförstånd och samverkan är en förutsättning för det handikappvänligare samhälle, som, trots alla lovordade framsteg på olika fält, ändå är en ganska löslig kuliss vi måste planlägga bättre, ge fastare konturer i morgondagens värld. Kan valkollekten genom ett bredare intresse slå ett slag för nyttan och nödvändigheten av handikapprörelsen, såsom den närmast uttryckes genom samverkan i HCK, som ett fundamentalt inslag i vårt samhällsliv, är mycket vunnet. Mycket mera än de pengar, som skramlar i bössorna utanför vallokalerna den 15 september, avsedda för direkt människovårdande projekt. En dubbel vinst för folkhälsan med andra ord på valdagen.

Sixten Hammarberg

Status

Organ för Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka

Ansv. utg.: Einar Hiller
Redaktör: Sixten Hammarberg
Red.: David Bagares Gata 3, 1 tr., Sthlm C
Telefon: 08/20 09 23, 20 09 24
Postadr.: Box 3196, 103 63 Stockholm 3
Postgironr: 95 00 11

Omslagets sista sida kr 600:—
1/1 sida = 180 × 260 mm " 500:—
1/2 sida = 180 × 130 mm " 275:—
1/4 sida = 90 × 130 mm " 150:—
1/8 sida = 90 × 65 mm " 100:—
Färgannonser 25 % tillägg.

Prenumerationspris: Helår 20:—, halvår 11:—

UR INNEHÅLLET:

NY SMITTSKYDDSLAG	7
HANDIKAPPAD I OMSTÄLLNINGSSAMHÄLLET	8
HÖJDA FOLKPENSIONER FRÅN DEN 1 JULI ..	12
SAMORDNING AV VALKOLLEKTEN 1968	13
RHL-INFORMATION	21
BILDKRYSS	26

OMSLAG: SEMESTERFAMILJEN SOMMAREN 1968
Foto: Stenbergs Bilder, Malmö

Progressiv bostadsmarknad med många frågetecken...

Bostadsdebatten lugnar väl ned sig något mot sommaren. Starkt förenklat är väl inte bostadsfrågan så brännande på sommaren, när man kan vara ute, ligga i tält eller i en skön vilstol, men sedan kommer frostnätterna förstas...

På redaktionsbordet ligger en diger bunt pressklipp i bostadsfrågan. Vi bläddrar i den med någon tvekan. Är bostadsfrågan dagsaktuell? Jo, förvisso! Den tycks bli allt mera dagsaktuell, oberoende av årstider, främst då för människor med låga inkomster!

Rubriker som förbryllar...

Det är inte lätt att få ett grepp på bostadsfrågan — "bostadseländet" säger den bostadslöse med sinne för starkare formuleringar. "Våra bostäder är onödigt stora", sa finansministern på en bostadskonferens med Svenska riksbyggen i Norrköping. Risken för att alla de moderna tvårummare och trerummare som byggs idag skall bli överflödiga om tio år är minimal. "Bostadsvisionärerna" (och hit hör tydligen kungl. bostadsstyrelsen bl. a.), har fel menar herr Sträng. Har man glömt pensionärerna, alla frånskilda, skolungdomarna — de behöver mindre lägenheter även i framtiden, menar finansministern. Han avrundar också sina teser med att bostadsbyggandets andel av produktionen är för hög. I år har vi haft ett rekordbyggande — 100.000 — gränsen för nya lägenheter är överskriden.

30.000 sökande "försvann" ur kön

genom de "rationaliseringar" bland de bostadssökande man gjort i Stockholm, skriver *Aftonbladet*. "Rensningsaktionen" riktade sig i första omgången mot dem som tjänade över 35.000 med en förfrågan om vilken bostad de ville ha. Man försöker få ett bättre grepp på bostadskön, som inte tycks bestå av bara folk, som saknar tak över huvudet — det finns många som har bostäder, till och med bra sådana, men av olika skäl, mer eller mindre klart redovisade, står kvar i bostadskön i Stor-Stockholm. Bostadskön är en "mystisk företeelse", om man börjar analysera den närmare.

Dagens betalningsförmåga — morgondagens krav

Går det att förena dessa två "antiteser"? *Dagens Nyheter* menar att "Problemet att bygga bostäder som passar både dagens betalningsförmåga och morgondagens höjda krav på utrymmesstandard kan lösas. Man behöver inte följa hr Strängs anti-visionära politik med fastfrysning av bostadsstandarden för de närmaste fem åren. I stället bör man bygga flexibla bostäder, lägenheter som kan förstoras i framtiden. Tekniskt är det inte svårt att bygga 2-rumslägenheterna så att de i framtiden kan slås samman till 4-rumslägenheter eller att bygga 3-or och 1-or som kan bli 4-or. I stället för att gnälla på att kommunerna satsar på att bygga stora lägen-

heter bör regeringen understödja byggandet av flexibla lägenheter som kan växa med behoven."

Dagens bostadskostnader — hyrorna

och främst av alla hyror för inkomstsvaga blir ett alltmer brännande problem. Ett av de medel som ställts i utsikt för att sänka inflyttningshyrorna är att den s. k. basannuiteten måste sänkas. Kravet om detta har hävdats i politiska sammanhang skriver *Aftonbladet* och fortsätter:

Hyresgäströrelsen har vid upprepade tillfällen uttalat samma krav. Det skulle, som det heter i senaste numret av *Vår Bostad*, leda till att inflyttningshyrorna genomsnittligt sett minskades med 5 kro-

Forts. å sid. 7

Nyproduktion av bostäder 1968

Det byggs mycket bostäder i dagens Sverige, men hyrorna ligger i topp — och särskilt för låginkomstgrupperna. Inte underligt om de här människorna frågar sig på vilken våning de betalningssvaga ska placeras i bygget.

45.000 personer avlidna i tbc i USA under de sista fem åren

Docent Olle Hillerdal redogör i Kvartalskrift (utgiven av Svenska Nationalföreningen mot Hjärt- och Lungsjukdomar) nr 1 för tuberkulossituationen i USA. På en befolkning på mellan 190—200 milj. har man under de senaste fem åren räknat fram en dödlighetscifra på 45.000 personer. 1964 avled 8.303 personer i tbc, motsvarande 4,3 per 100.000 invånare. (Siffran för Sverige 1964 var 3:100.000). Jämför man 1964 — årssiffran i USA med den för 1965 redovisas en nedgång — från 8.303 till 7.934 (4,1 per 100.000 invånare).

"Skärmbild med kläderna på"

Under de sista fem åren har 260.000 nya fall av aktiv tuberkulos inrapporterats. För år 1964 är siffran drygt 50.000 (aktiv tuberkulos).

Rapporteringen av fallen verkar vara behäftad med vissa luckor. Man anser att det slarvas med uppgifterna om nyupptäckta fall, särskilt inom de högre inkomstgrupperna, där sjukdomen ofta sköts av privatläkare. Massundersökningar med skärmbild förekommer alltjämt. I Chicago t.ex. använde man sig av dels ambulans skärmbildsbussar, dels av stationära skärmbildsenheter. I Chicagos stadshus fanns en stationär skärmbildsanläggning, som tar 60.000 skärmbilder per år "med kläderna på".

Tbc-situationen i en amerikansk storstad

Det är intressant att ta del av hur tbc-läget kan te sig i stora drag i en storstad. Om situationen i *Baltimore* redovisar docent Hillerdal följande: Staden har ca 900.000 invånare med ca 700 nya tbc-fall varje år. I *Baltimore* finns ca 40 % färgade. De färgade har ca 3 gånger så stor tuberkulosincidens. Ca 40 % av de nya fallen är alkoholister. Ca 20 % är ensamboende. 11—12 % av de nya fallen är barn under 15 år (enbart tuberkulinkonverterade ej inräknade).

För den öppna tuberkulosvården svarar fem dispensärer ("clinics"), drivna av *Baltimore* stad med 50 % statligt bidrag. Undersökningarna är kostnadsfria för patienterna.

Isoniazidprofylax på tuberkulinpositiva individer utan kliniska tecken på aktiv tuberkulossjukdom har man börjat använda i allt större utsträckning. Behandlingsindikationen var en stor positiv tuberkulinreaktion (mer än 15 mm vid 5 TU

Docent Olle Hillerdal,
Uppsala.

PPD). Man gav 300 mg INH dagligen under ett års tid.

För den slutna tuberkulosvården finns tre sjukhus med tillsammans bortåt 1.000 sängar! Medelvårdtiderna är betydande och oenhetliga mellan de olika sjukhusen. Veterans Administration har ett sjukhus på 200 platser med 5—6 månaders medelvårdtid, staden *Baltimore* ett på 300 sängar med 7—9 månaders medelvårdtid och staten ett på 500 sängar med 10—12 månaders medelvårdtid (även för fall med s.k. "minimal" tuberkulos!). Minst 20 % av utskrivningarna sker mot läkares avrådan.

Barntuberkulos finns alltjämt — uppskattningstal på aktiv tbc

Barntuberkulosen tycks alltjämt vara en realitet i USA. Som exempel kan nämnas *Maryland* med en befolkning på ca 3,5 milj. och ca 1.200 nya tbc-fall om året — omkring 35 barn vårdades på sjukhus för tbc. Tendensen (även tydligt märkbar i Sverige) att storstäderna är grogrund för s.k. slumtuberkulos, med stor procent sjuka bland alkoholister, utmärker starkt sjukdomsbilden i USA. Även andra lungsjukdomar, såsom kronisk bronkit och lungcancer, förekommer i större utsträckning bland alkoholister eller alkoholmissbrukarna. Hur stort är då hela antalet fall med aktiv tbc — nyupptäckta och andra? År 1964 uppskattade man USA-siffran som helhet till 105.000 — ytterligare 215.000 noterades "med okänd aktivitet eller inaktiv tbc under övervakning". Av fall med aktiv tbc vårdades den 31 dec. 1964 ca 42.000 på sjukhus — ca 100.000 amerikaner med aktiv tbc får medicinsk behandling på eller utanför sjukhus. Sifferuppgifter visar också att äl-

dersförskjutningen uppåt — dvs högre tbc-frekvens i de högre åldersgrupperna — visar liknande utslag som i de svenska redovisningarna.

Svårigheter att få patienter att medicinera regelbundet

Kemoterapi har stor aktionsradie i behandlingen i USA. Tuberkulinprovningar och kemoprofylax användes flitigt — gärna med användning av modern reklam för att patienterna ska förstå nyttan av att skydda sin hälsa. Docent Hillerdal framhåller att det är ingen lätt uppgift att få "friska" personer att medicinera regelbundet under flera månader.

Lungläkaren upplever dagligen hur svårt det är att få t.o.m. patienter med aktiv tuberkulos att regelbundet ta sin medicin. Naturligtvis är motivationen svårare att presentera för de "friska" tuberkulinpositiva, som även utan genomförd profylax har en obetydlig risk att utveckla tuberkulos. Vissa grupper med speciellt stor insjuknanderisk är samtidigt mest svåråtkomliga med diagnostiken och och minst samarbetsvilliga, t.ex. alkoholisterna.

Sammanfattningsvis säger docent Hillerdal, att dagens tuberkulossituation i USA i många avseenden är olik situationen i Sverige — även uppfattningarna om hur kampen mot tbc skall föras kan divergera, vilket väl får anses naturligt. På längre sikt ger säkert allt detta nyttiga lärdomar för fortsatt tuberkulosbekämpande i "nya" och "gamla" världen.

Förtidspensionär får SJ-rabatt

Att utvidga järnvägsrabatterna, dvs. att ge även förtidspensionärerna reserabatt för järnvägsresor, i likhet med vad som nu förekommer för ålderspensionärerna genom det s.k. 67-kortet, är en dagsaktuell fråga. Vårt riksförbund har som bekant även gjort framställningar för att utvidga rabattsystemet hos SJ för de förtidspensionerade.

För ålderspensionärerna har redan en utvidgning skett i vår med att SJ:s rabatter på tågen också gäller SJ:s alla vanliga busslinjer på landsbygden. Kommunikationsministern har nu meddelat att järnvägsrabatterna även kommer att utvidgas till förtidspensionärerna. Förslag härom skall läggas fram för höstriktsdagen.

Ny smittskyddslag innefattar även tuberkulos

Värriksdagen har antagit förslag till smittskyddslag, som träder ikraft den 1 januari 1969. Lagen innebär att bestämmelserna om bekämpandet av smittsamma sjukdomar sammanförts till en ny lag, som ersätter tidigare lagar om könssjukdomar, epidemilagen och tuberkulosförordningen. Tuberkulosförordningen av år 1939 upphör alltså i och med den nya smittskyddslagens tillkomst. Tuberkulosen inordnas i smittskyddslagen under rubriken "Allmänfarliga sjukdomar".

Allmänfarlig sjukdom

Tuberkulosen är alltså enligt den nya definitionen en "allmänfarlig sjukdom". Beträffande de allmänfarliga sjukdomarna föreslås bestämmelser som är av grundläggande betydelse för smittskyddet och som ålägger den enskilde vissa förpliktelser. Sådana sjukdomsfall skall anmälas till läkare. Såväl sjuka som smittbärare skall vara skyldiga att genomgå läkarundersökning och underkasta sig provtagning samt foga sig i isolering eller annan inskränkning i sin rörelsefrihet. Om behandling med hänsyn till smittfaran inte

kan ske i öppen vård skall skyldighet föreligga för den sjuke eller smittbäraren att låta inta sig på sjukhus. Beslut om intagning på sjukhus av den som inte frivilligt söker sjukhusvård, då sådan är påkallad, skall få meddelas av tjänsteläkare.

Lagen avser endast sjukdom i smittsamt skede

Jämfört med den tidigare tuberkulosförordningen föreligger vissa skillnader. I tuberkulosförordningen av år 1939 säges i par. 1.: "Med tuberkulos förstås enligt denna förordning tuberkulos hos människa, dock icke kvarstående tecken av uppenbart läkt tuberkulos". Någon sådan definition av begreppet smittsamt eller icke smittsamt finns inte i den nya lagen. I dess inledning (allmänna bestämmelser) par. 4. fastslås att "med sjukdom avses i lagen endast sjukdom i smittsamt skede".

Upplysningsföreskrifter och överklagning

Beträffande isolering och inskränkning av rörelsefriheten m.m. framhålles i par. 7. (allmänfarliga sjukdomar) att beslut av

läkare i sådana fall skall underställas hälsovårdsnämnden, om det begäres av den beslutet berör. Denne skall av läkaren upplysas om sin rätt till prövning. Läkares beslut länder till efterrättelse till dess hälsovårdsnämnden förordar annorlunda. Nämnden får också självmant pröva beslut som läkare meddelat.

I samband med lagförslagets riksdagsbehandling förelåg riksdagsmotioner och i en av dessa fanns ett yrkande om att den som berördes, dvs. mot den vilket ett ingripande riktades, skulle erhålla ett skriftligt besked om sina överklagningsmöjligheter. I anslutning till lagförslagets behandling framhåller andra lagutskottet att en skriftlig underrättelse inte kunde fylla någon funktion ifråga om själva intagningsbeslutet, vilket så gott som undantagslöst måste verkställas omedelbart och därmed utan tvivel kom till vederbörandes kännedom. Däremot anser utskottet att läkaren, som lagen anger, på tjänsteansvar har skyldighet att underätta vederbörande om möjligheten till prövning. I sammanhanget påpekas att det självfallet är viktigt att läkaren samtidigt informerar om varför en tvångsåtgärd måste vidtagas. Särskilda formföreskrifter i lagen om läkares upplysningsplikt anser utskottet inte nödvändiga men utgår ifrån att socialstyrelsen uppmärksammar frågan vid utformandet av sina anvisningar. Utskottet framhåller att det måhända kan vara befogat att man i vissa situationer begagnar sig av ett tryckt formulär som överlämnas till den mot vilken tvångsåtgärden riktas.

Status

ger sociala och medicinska fakta i lättläst form.

PROGRESSIV BOSTADSMARKNAD . . .

Forts. fr. sid. 5

nor kvadratmetern. Reformen skulle endast belasta budgeten med 20 miljoner. Beloppet ska återbetalas. Det är alltså inte frågan om någon subvention.

Tidningen framhåller att man förstärkt bostadsstödet till barnfamiljerna hjälper verkligen inte låginkomsttagarna utan barn och är knappast tillräcklig för barnfamiljerna.

Den höga bostadskostnaden för inkomstsvaga

i nuläget har föranlett oss (Riksförbundet för Hjärt- och lungsjuka) att via våra lokalföreningar hemställa till landets kommuner om en speciell bostadssubvention för de grupper vi närmast företräder, inkomstsvaga hjärt-lungsjuka med höga

bostadskostnader. I den modellskrivelse för framställningar till kommunerna förbundet utarbetat motiveras åtgärden bl. a. på följande sätt:

Den prisutveckling vi fått på bostadsmarknaden ställer ofta den kategori av människor vi närmast företräder, de hjärt- och lungsjuka, inför problemet att bostadsutgiften slukar en orimligt hög del av den inkomst man har, om det överhuvud taget skall vara möjligt att konkurrera i det bostadsbestånd som håller en någorlunda god social hygienisk standard. De 20 % bostaden "normalt" fått sig tilldelat blir följaktligen närmast en illusion för den inkomstsvage, som rör sig med en allmänt låg grundkalkylerad budget. Vid beräkning av bostadskostnaden eller hyran har man i de kommuner som infört kommunal subventionering av det slag vi åsyftar bl. a. haft till riktning att

beräkna hyran för lägenhet till 15 resp. 20 % av den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten. En sådan bostadssubvention innebär att man subventionerar bostaden till en för den inkomstsvage rimlig betalningsgräns.

Att man bygger många och dyra bostäder hjälper inte den inkomstsvage; de hyggliga sommartorpen i 50.000 kronorsklassen är heller ingen reträttmöjlighet från dagens bostadsbekymmer. Trots ett högt bostadsbyggande har bostadsmarknaden på något sätt gått i baklås — särskilt för dem som ligger lågt på inkomstskalan — och vi har för vår del i det här läget sett oss nödsakade att vädja till landets kommuner. Fast på längre sikt tror vi nog att kommunerna själva behöver all hjälp också — uppifrån — för att bemästra bostadsmarknadens balansrubbingar.

Människor, datateknik och arbetsvård

Ett samtal med byrådirektör Tage Berglund i AMS om metodik, utveckling och fakta inom arbetsvården

Arbetsmarknadsstyrelsen är ett begrepp vi ständigt möter i press, radio-TV. Utveckling och förändringar inom arbetslivet angår oss alla, om vi är i produktiv ålder, och vägen till utbildning och arbete går ofta genom AMS som det heter i populär förkortning. Man kan nog säga att AMS brutit ny väg för offentligheten för ett statligt verks många åtaganden och bestyr. Tidigare levde de kungl. ämbetsverken mera i skymundan, var närmast anonyma för den vanlige medborgaren. Så är det inte i dagens rörliga och expansiva samhälle.

Från centrala arbetsmarknadsstyrelsen går "trådar" ut till länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingskontor i hela landet. På riksplånet, i Stockholm, uppehåller naturligtvis arbetsmarknadsstyrelsen kontakter med många andra verk och organ, t.ex. skolöverstyrelsen, och sysselsättningsfrågorna ligger, som vi vet, ofta på högsta regeringsnivå, då det drar ihop sig till sammanfattande beslut och åtgärder, anslagsfrågor etc.

I centrala arbetsmarknadsverket i Stockholm finns Arbetsvårdsbyrån med uppgift att handlägga problem, som gäller arbete och utbildning m.m. för handikappade. I syfte att ta upp några aktuella fakta om de sist berörda frågorna har Status gjort ett besök hos AMS i Stockholm.

Byrådirektör Tage Berglund fick många besvärliga frågor vid Status-besöket. Vi tycker han klarade ut det mesta och resultatet av vår tentamen redovisas här i koncentrerad sammanfattning.

Datateknik i arbetsvården

På arbetsvårdsbyrån träffar vi byrådirektör Tage Berglund, som visar oss några modeller för databehandling inom arbetsvården. Vid vårt besök håller man just på finslipa detaljer i samband med ett nytt system för arbetsvårdsstatistik m.m. med hjälp av den snabbservice våra datamaskiner numera kan stå till tjänst med. Här infinner sig alldeles automatiskt ett uppslag att diskutera. Om de mänskliga kontakterna, av praktiska skäl, mer och mer tunnlas ut och ersätts av "siffermaskiner", kan ifrågasättas om de maskinella kontakterna är ett "hot" mot den individuellt betonade behandling handikappfrågor i regel kräver. Det kan vara befogat att ställa frågan till Tage Berglund, som själv provat hårda sjukdomsår

och än idag, i mån av tid, inte är ovillig att medverka också i vår föreningsverksamhet. Tage är en kamrat vi mötte i de lungsjukas föreningsrörelse för många år sedan — och han är med än idag. Även om föreningsjobbet i nuet av praktiska skäl inte är så lätt att förena med krävande uppgifter på AMS centrala arbetsvårdsbyrå.

— De mänskliga kontakterna, så viktiga inom arbetsvården, kan självfallet aldrig ersättas med mekaniska medel, men datatekniken, sådan vi nu tänker oss funktionen här, är ett väsentligt nytillskott till hjälp även för den enskilda människan, betonar Tage Berglund för oss.

Vårt nya datasystem ger oss bättre möjlighet till resultatredovisning av arbets-

vårdsverksamheten och bättre underlag för behov av olika arbetsvårdsåtgärder — resursplanering — och därmed en bättre överblick av verksamheten i stort än vad dagens manuella rapportsystem kan ge. När arbetsmarknadsverkets datasystem blir utbyggt med terminaler kommer det t. ex. att vara möjligt att via data spåra var i landet ledig plats finns för tänkt yrkesutbildning inom arbetsmarknadsutbildningen och boka plats för den sökande. Detta kommer att underlätta arbetet för den handläggande tjänstemannen och förkorta avståndet till utbildningen för den enskilde.

På så sätt gynnar datatekniken den enskilda, handikappade människan, som kanske inte behöver vänta alltför lång tid på sin utbildningschans. Då det sedan gäller individuella bedömanden, särskilt för handikappade människor, kan man aldrig överlåta det jobbet på maskiner och sifferverk. Arbetsvärden måste — ur den synpunkt sett — arbeta med ganska mycket folk även i fortsättningen. Datatekniken ger oss många grundfakta, gör det lättare att orientera oss fram till lösningar för den enskilde, för henne eller honom i behov av arbete, utbildning, men de mänskliga kontakterna, medicinska bedömanden och överväganden av olika slag sker inte i datamaskiner, understryker Tage för oss.

Motstånd och önskemål om jobb...

"Nedrostade kunskaper"

Kan det vara svårt att tillgodose en handikappads önskemål? Om han har t. ex. en fixerad inriktning på jobb och utbildning, en linje han inte gärna vill rucka på? Tage Berglund tror inte att de handikappade är mera realistiska ifråga om yrkesval än andra människor.

— Vad de olika yrkena kräver ifråga om anlag, intellektuell nivå och studietidens längd etc. är fastställt i undervisnings- och kursplaner. Berörda förhållande kan arbetsvårdstjänstemannen inte för sin del göra så mycket åt, inte mycket mer än att lämna upplysning om förhållandet och sedan ställa ifrågavarande krav i relation till den enskildes förutsättningar. Möjligheten att få ett jobb inom önskat yrke måste redovisas för den sökande och ibland kan det också vara skäl att särskilt fundera över utbildningstidens längd om denna utsträcker över flera år. Det gäller alltså att upplysa och vägleda. Yrkesvalet är även för den handikappade fritt enligt principen efter var och ens förutsättningar och behov.

Ett problem för äldre människor kan vara att de grundläggande skolkunskaper-

na "rostat ned". Det var länge sedan man satt på skolbänken. Vad gör man då? Än så länge finns den möjligheten kvar för de handkappade att bevilja utbildning för teoretiska studier om dessa behöver kompletteras med hänsyn till den yrkesutbildning som planerats. Dels vid de särskilda preparand- och kompletteringskurserna inom arbetsmarknadsutbildningens ram, dels inom det ordinarie undervisningsväsendet, t. ex. i form av folkhögskolestudier.

Attityder hos arbetsgivare och arbetskamrater

Vad säger arbetsgivaren, när "handikappad" arbetskraft ställes i utsikt? — Någon generellt negativ inställning, kan man inte tala om, menar Tage Berglund, men idag har kanske inte arbetsgivaren råd att vara så "idealistisk" i företagsekonomisk mening — det gäller ju att dra in och rationalisera nu — och då vill man gärna inte ge sig in på nya experiment med anställning av handikappade. Särskilt om man inte varit inne på den problematiken tidigare. De förmåner av olika slag som kan ställas i utsikt, liksom den kvalitet och yrkesmässiga färdighet många handikappade idag besitter genom de ökade utbildningsmöjligheterna, har kanske inte nått fram till alla arbetsgivare. Här behövs mera information. Information av sådant slag som når fram till arbetsgivarna. — Och arbetsledarna-arbetskamraterna? — De är i många fall dåligt — om ens alls informerade. Fackklubbar och fackföreningar borde ägna mer tid och intresse åt handikappfrågor. En informationskampanj — ett pådrag i den större stilen — för bättre kännedom om handikappades möjligheter i arbetslivet borde genomföras. Trafikpropagandan i samband med omläggning till högertrafik är ett gott exempel på vad som kunde uträttas. En liknande satsning på de handikappade i jobbet vore önskvärd, men en sådan apparat kostar mycket pengar... Och kan man piska upp ett lika stort intresse för handikappfrågor som trafikfrågor?

Den skyddade sektorn

Tyngdpunkten i vårt samtal har förskjutits till de svårast handikappade, de som behöver skyddat arbete i en eller annan form. Trots alla de hjälpmedel arbetsvärden idag har till förfogande för att undanröja förefintligt arbetshinder hos den handikappade kommer många ändå att ha svårigheter att konkurrera om arbetstillfällena på den öppna arbetsmarknaden. Med den förändring som pågår inom näringslivet kommer dessa svårigheter sannolikt att ytterligare förstärkas. Inom den skyddade verksamheten däremot, då de får möjlighet att anpassa tid och tempo

efter sin arbetsförmåga, kan de likväl göra en produktiv insats.

Behovet av skyddade arbetsplatser är stort. Hur stort vet vi inte med säkerhet. Kanske femdubbelt mot de ca 20.000 som idag är sysselsatta i olika former av beredskapsarbete, arkivarbete och vid verkstäder. För de båda förstnämnda kategorierna har arbetsmarknadsverket möjlighet att själv öka platsantalet inom vissa angivna anslagsramar, som beslutas av riksdagen för varje budgetår. Dessa anslag har utökats väsentligt under de senaste åren. Då det däremot gäller halvskyddad sysselsättning är vi helt beroende av företagens beredvillighet att ställa platser till förfogande och för att öka platsantalet vid de helskyddade verkstäderna är det kommunala beslut som bestämmer takten. Vad vi från verkets sida lokalt och centralt kan göra det är att försöka driva på. Påvisa behovet och så långt resurserna medger, hjälpa till i kommunernas utrednings- och planeringsarbete. Staten tar också på sig en del av kostnaderna i form av statsbidrag till investeringar (byggnader, maskiner) och till driften av verksamheten.

Det är till övervägande del primärkommunerna som driver de skyddade verkstäderna. Med hänsyn till omfattningen av verksamheten under senare år och för att få en lokalisering som överensstämmer med behovet samt för att få en fastare organisation vad gäller samordning av produktanskaffning och driften, har arbetsmarknadsverket försökt påverka landstingen att överta huvudmannskapet. Vi har idag ca 8.000 platser vid skyddade verkstäder. Det är alltså en stor industri, om man ser landet som en helhet, med en uppdelning på ett par hundra huvudmän. Att verksamheten likväl fungerat utan större gnissel är väl mera att förvåna sig över. Hittills har tioåtalet landsting påtagit sig ansvaret för de skyddade verkstäderna och i de flesta andra landsting pågår utredningar om ett övertagande.

Det är många frågor som måste penetreras innan en skyddad verkstad står färdig att mottaga de svårast handikappade som väntar på sin chans i arbetslivet. Det kan gälla frågor om lämpliga markplaceringar (bör vara inom ett industriområde), nybyggnad eller redan befintlig industribyggnad, som kan anses lämplig för ändamålet etc. Sedan gäller det produktionsinriktningen, om verksamheten skall baseras på egentillverkning eller legoarbete — eller bådadera?

Ja, som synes är det många saker i stöpsleven för aktivister och planerare i

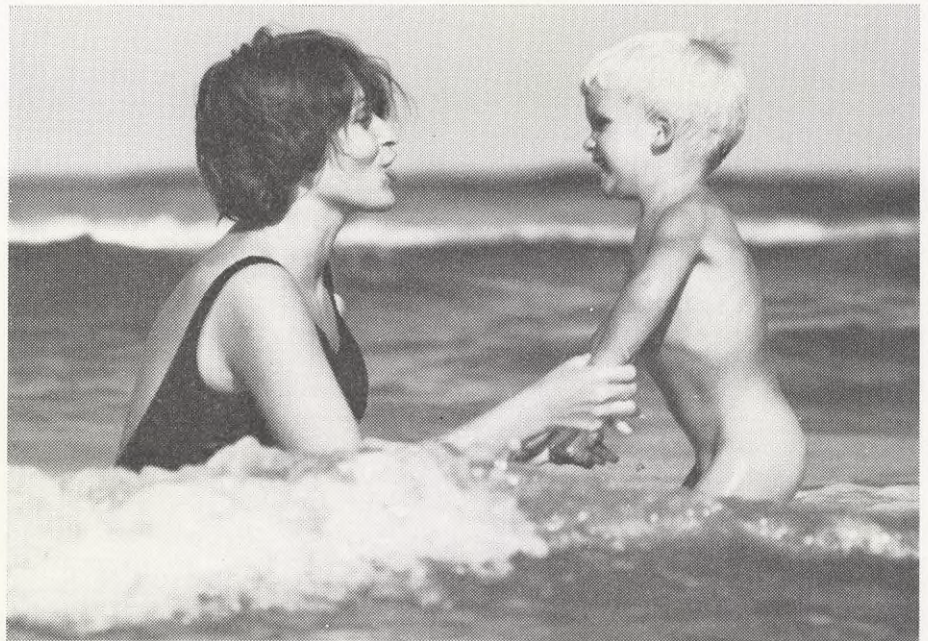
Forts. å sid. 12

har gjort ett besök i Skåne. Bilderna är så talande att redaktionen denna gång inskränkt frilufsreporterens eget "gnägg" till ett minimum.

Foto: Stenbergs Bilder, Malmö

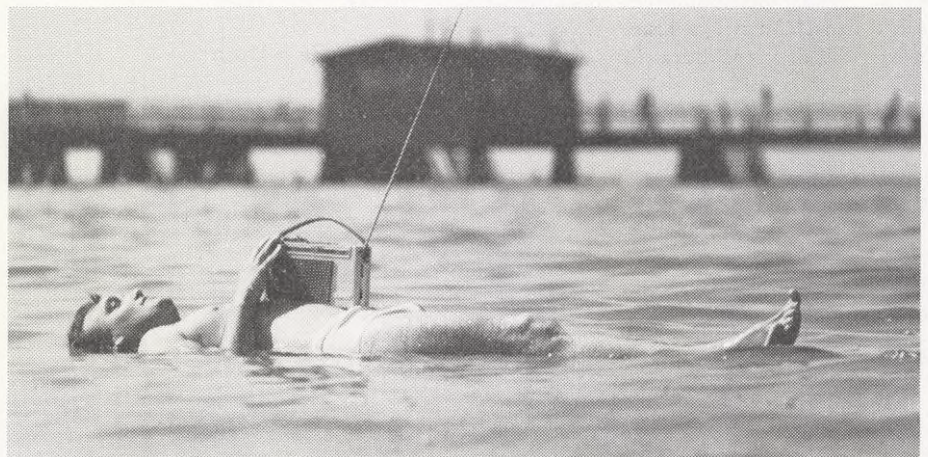
Det finns vattenfall även i Skåne. Forsakar heter det, om Du tvivlar på att dylika vatten finns i den landsändan.

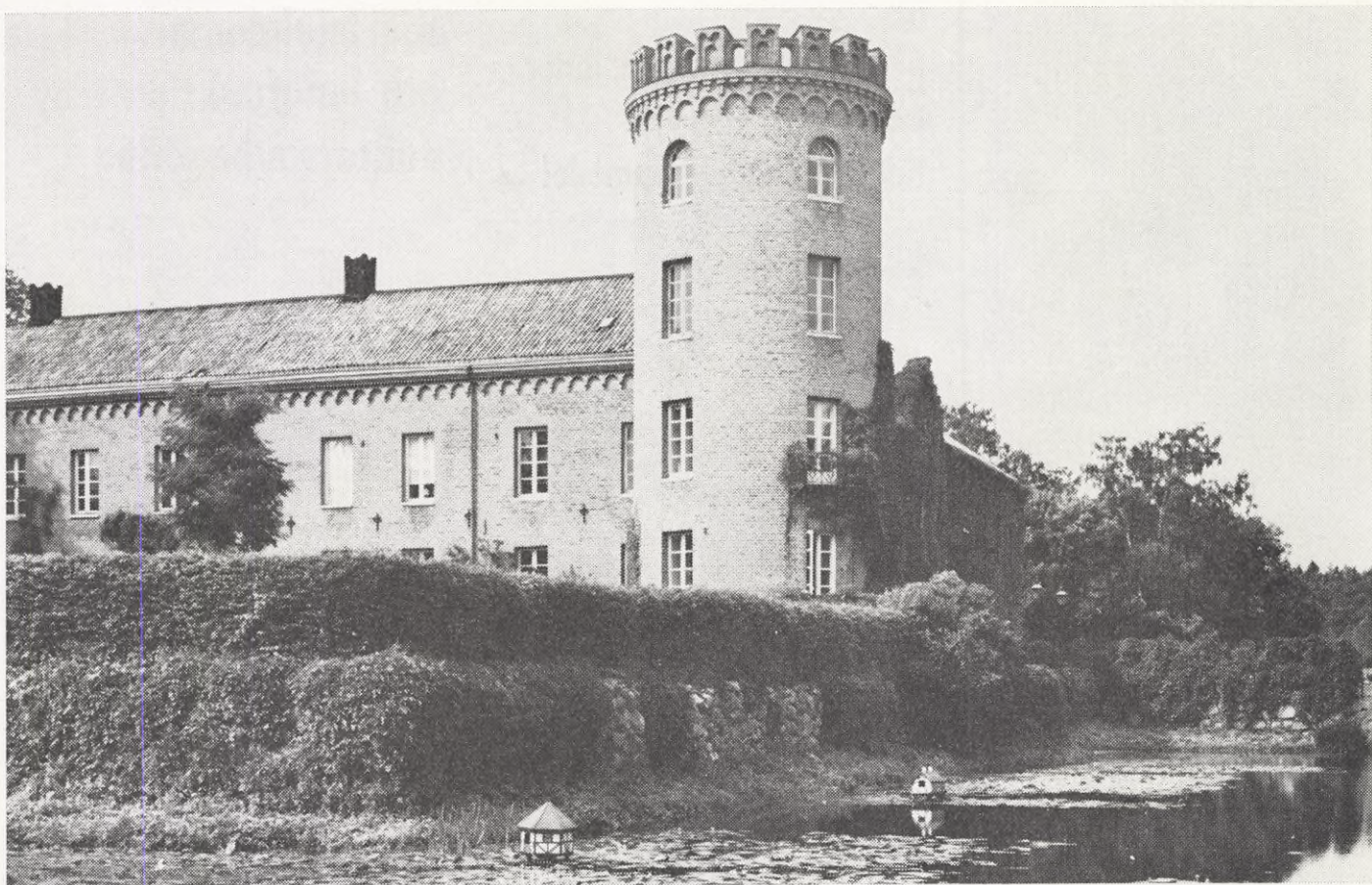

Sommarströvtåg i Skåne

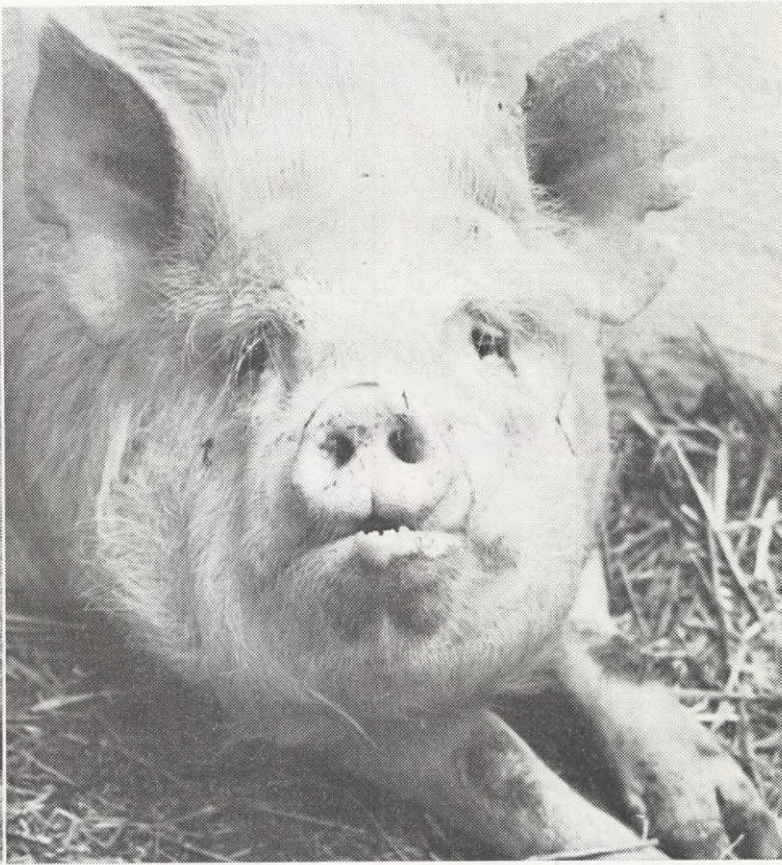
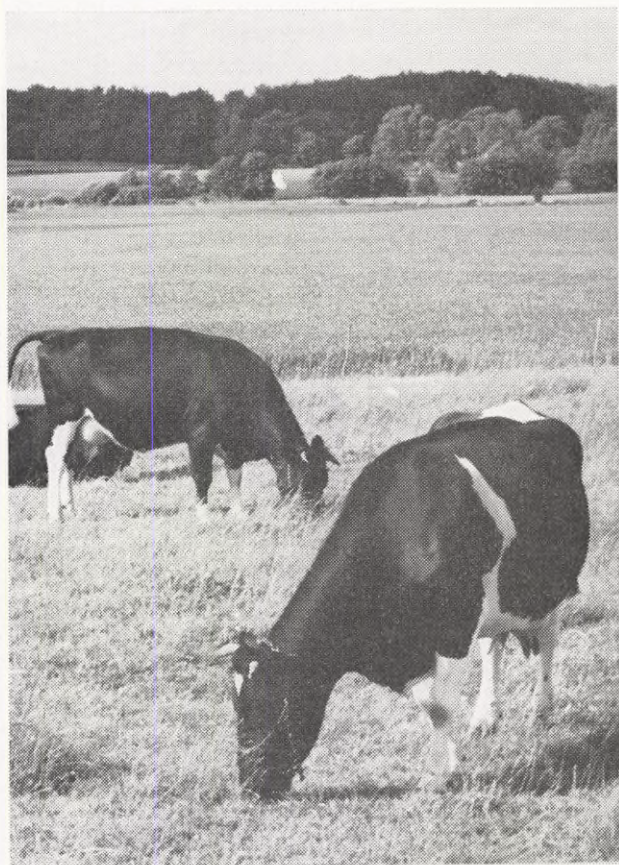

Hel eller delvis avkoppling. Damen har valt att koppla av helt, mannen njuter "skvalmusik" och böljesång på en och samma gång.

Sövdeborg, slott i Skåne. Under en levande verklighet, fridsamma kossor och "vilande julsinka" i naturlig miljö.

RIKSDAGSFACIT:

6 miljarder till pensioner Enhetliga bidrag till handikapphjälpmedel

Höjda folkpensioner från den 1 juli

Det blir högre pensioner (för åldringar och förtidspensionärer) från den 1 juli. Med standardhöjning blir det 5.220 kr för ensam pensionär och 8.112 kr till pensionärspar. Beloppen avser helpensioner per år. Efter en höjning totalt med 465 milj rör det sig nu om 6 miljarder kr till folkpensionärerna. Fördelaktigare regler för beräkning av ATP införs också från den 1 juli för försäkrade som är födda 1927 eller tidigare genom att inkomstbortfall vid arbetslöshet i vissa fall beaktas.

Handikappinstitut inrättas

Från den 1 juli 1968 får vi också ett handikappinstitut. Det nya handikappinstitutet skall fungera som centralt organ på hjälpmedelsområdet, samordna forskning och utvecklingsarbete ifråga om hjälp-

medel till handikappade. Institutet skall också vara informationsorgan för tekniska hjälpmedel m.m. och drivas gemensamt av staten och Svenska Centralkommittén för Rehabilitering. Ett statsanslag för verksamheten på 3,5 milj. kr utgår.

Ett enhetligt bidragssystem för olika typer av hjälpmedel införs den 1 juli. Bidragsområdet vidgas och anslaget för hjälpmedel höjs till 48 milj. kr. Bidrag till rullstolar och invalidvagnar kan lämnas även på andra medicinska skäl än rent ortopediska, t.ex. vid hjärtfel och sviter av lungsjukdom. För hjälpmedel i allmänhet utgår bidrag efter socialstyrelsens bestämmande. Men för särskilt kostsamma hjälpmedel skall prövning ske i regeringen.

MÄNNISKOR, DATATEKNIK OCH . . .

Forts. fr. sid. 9

skyddad verksamhet. Om de kommittéer, som finns tar tid på sig finns alltid motiv till dröjsmål. Projekt av det här slaget bygger på en sällsynt blandning av humanitära, politiska och företagsekonomiska faktorer. AMS planerare är inte ensamma: rikspolitik och lokala aspekter måste brytas mot varandra på förhandlingsstadiet i åtskilliga repriser. "Byråkrati", vill man gärna säga — särskilt när ett bygge stöpts och blötts alltför länge. Men man säger dock inte för mycket om man påstår att de insatser som görs inom arbetsvärden är en verksamhet — redan idag — som lovar mycket mer för en "mänskligare arbetsmarknad". Modellerna

ger oss gott hopp för framtiden. De finns hos AMS och de praktiseras ute på fältet. Ett sånt här samtal skummar bara på ytan, men vi tror att verktygen är de riktiga, de som arbetsvärden nu prövat och kompletterat även med datateknik av modernare snitt. Arbetsmarknadsstyrelsen är inte bara ett "sifferverk", de mänskliga kontakterna finns på djupet även hos "byråkrater"; ett uttryck vi gärna griper till då det går för sakta och blodtrycket stiger i vrede eller ädlare uttryckt "social indignation". För alla dem som i kullissen bidar chansen till ett jobb, trots krångel med hälsan, garanterar vi att det här samtalet med Tage Berglund var högst stimulerande och hoppingivande. Låt vara att fragmenten här av våra intryck är högst ofullständigt redovisade!

Hjärtsjukdomar och lungfunktion i ny doktorsavhandling

Med. lic. Lars Wilhelmsen, Göteborg, har skrivit en avhandling om "Lung mechanics in reumatic valvular disease". Författaren redovisar studier av viktiga processer som visar hur lungornas mekaniska egenskaper påverkas av sådana hjärtsjukdomar som leder till blod- och vätskeöverfyllnad i lungorna.

Lungfunktionen försämras snabbare hos män än kvinnor

En metodologisk studie genomfördes och därefter undersöktes olika lungvolym, maximala luftflödes hastigheter under utandningen, lungornas elastiska egenskaper samt motståndet i luftrören hos 65 hjärtpatienter som jämfördes med normalvärdet som erhöles från undersökning av 92 manliga och kvinnliga kontroller samt 192 randomiserat utvalda manliga kontroller från speciell studie (1913 års män).

Betydelsen av bl.a. ålder och kroppstorlek för de olika lungfunktionsvärdena studerades medelst multipel regressionsanalys. Liksom i vissa andra studier befanns lungfunktionen försämras snabbare med stigande ålder hos männen än hos kvinnorna, men som helhet var värdena något bättre i denna grupp från Göteborg än i t. ex. vissa engelska grupper.

Opponent: Laborator Erik Berglund, Stockholm, och docent Sven-Åke Forsberg, Göteborg.

Normalisering för de handikappade

Målsättningen bör vara att de handikappade skall föras in i det normala kulturlivet, integrationsprincipen. Det hinder som handikappet medför bör om möjligt upphävas eller i varje fall så långt som möjligt motverkas genom offentliga åtgärder. Även om integrationsprincipen bör vara vägledande, måste man i framtiden tänka sig också speciella arrangemang och anordningar för vissa grupper och vissa aktiviteter. Idealet vore att alla handikappade kunde vara med i allt som övriga medborgare har tillgång till. Men vissa handikapp är definitiva hinder härför. Så mycket angelägnare är det därför att speciella åtgärder vidtas för dessa grupper.

Det måste vara samhällets skyldighet att se till att även dessa får del av utvecklingen mot en rikare och fullödigare miljö.

(Rektor Helmer Söderbäck)

Bra samordning för valkollekten 1968

Det blir riksdagsmannaval i år — den 15 september — och svenska folket är inte helt okunnigt om vad som förestår. Vad man däremot kanske inte vet är att den valkollekt man tar upp utanför vallokaler för handikapparbetet samordnats på ett bra sätt mellan de stora organisationerna representerade i första hand genom Svenska röda korset, Svenska scoutrådet och Handikapporganisationernas Centralkommitté (Riks-HCK).

Alla är med

Valkollektavtalet har godkänts av Riks-HCK:s samtliga 12 medlemsorganisationer. Då avtalet undertecknades var Svenska Psoriasisförbundet icke medlem, men förbundet har nu valts in i Riks-HCK och har anslutit sig till valkollektavtalet.

Riks-HCK består av följande handikappförbund: De blindas förening, De handikappades riksförbund, Hörselfrämjandets riksförbund, Multipel Skleros-föreningarnas riksförbund, Riksförbundet för CP-barn, Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka, Riksförbundet för svensk epileptikervård, Riksförbundet för utvecklingsstörda barn, Sveriges dövas riksförbund, Riksförbundet mot allergi, Svenska psoriasisförbundet och (adjungerat) Riksförbundet döva barns målsmän.

Handikapporganisationer som ej är medlemmar av Riks-HCK har erbjudits att ansluta sig till valkollektavtalet och att komma in med ansökningar om medel

ur valkollekten. Detta erbjudande har givits: Föreningen för de neurosedynskadade, Riksföreningen mot Reumatism, Svenska diabetesförbundet, Svenska föreningen för psykisk hälsovård, Riksföreningen mot polio, Neurosedynskadades förening, P-club (för talhämmande), Svensk förening för ileo-colostomiopererade och Riksorganisationen för mental hälsa.

På riksplanet organiserar en tremannakommitté insamlingsarbetet, sköter presskontakterna och tar ställning till ansökningar om anslag ur valkollekten. Ledamöter i kommittén är Bengt Nirje från Riks-HCK, Sarah Forssner från Svenska röda korset och Ingrid Fogelström från Svenska scoutrådet.

Riks-HCK har redan fått in ansökningar från sina medlemsorganisationer och en arbetsgrupp håller på att granska dem. I god tid före valdagsinsamlingen blir det klart, vilka projekt HCK:s valkollektandel skall användas till. Det innebär att man i förväg kan tala om för allmänheten vad det är man vill ha pengar till. Och det gör insamlingen konkretare. Och dessutom får de projekt det gäller PR.

På länsplanet finns likadana tremannakommittéer med en representant för HCK i länet, en representant för Röda korset och en representant för scouterna.

Handikappföreningarna kan stimulera intresset för valkollekten på mångahanda sätt, genom att tala om den, se till att intresset också för den delen av "valar-

betet" blir på toppen. Även om det inte rör sig om partipolitik och direkt valjobb.

Broschyr

En utförlig broschyr om valkollekten skickas till alla HCK-förbundens lokalföreningar i hela landet. Det är viktigt att handikappföreningarna får så många som möjligt att medverka som bössinsamlare. Det är många verksamheter för handikappade som måste hållas i gång, många projekt och pionjärinsatser som måste startas, försöksverksamhet av olika slag som måste stödjas. Till allt detta behövs pengar — mycket pengar. Om vi möter svenska folket vid varje vallokal den 15 september, kan vi få in 2—3 miljoner, kanske mer — den enda dagen, säger Riks-HCK.

TÄNK PÅ

HJÄRT- OCH LUNGSJUKAS

BLOMSTERFOND

Postgiro 95 00 11

Sociala utgifter ökade med drygt 16 procent

Utgifterna till sociala ändamål steg från 14,5 miljarder kr år 1965 till 16,9 miljarder kr år 1966 eller med 16,9 procent, omtalar statistiska centralbyrån.

Under 1966 utgick till olika ändamål följande belopp i milj. kr: sjukförsäkring 2.369, allmän hälso- och sjukvård 3.808, yrkesskadeförsäkring och arbetarskydd 133, arbetslöshetsförsäkring och understöd 164, offentliga arbeten och lokaliseringsbidrag 218, Folkpensionering 5.329, ATP 355, allmänna barnbidrag 1.567, offentlig barn- och ungdomsvård 386, skolmåltider 312, allmän hjälp (socialhjälp, hjälp till utlandssvenskar och flyktingar) 200 och övriga ändamål 2.060.

Kostnaderna för de fem socialförsäkringsgrenar uppgick 1966 tillsammans till 8.342 milj. kr eller 49 procent av de totala socialutgifterna. Socialutgifternas andel av nationalinkomsten var 18,5 procent 1966 mot 17,1 1965. I medeltal uppgick socialutgifterna 1966 till 2.165 kr per invånare, mot 1.870 föregående år.

Arbetsterapi och Hobbymaterial

Skinn, läder och pälskinn för alla ändamål.

Verktyg och tillbehör för skinn- och läderarbeten.

Arbetsatser i rikhaltig sortering.

Sadelgjord såväl mönstrad som enfärgad i 30 färger.

Väskhandtag i pärlbambu, rotting, trä och metall.

Mosaik i olika utföranden.

Pärlor och Stenar av trä, glas, kristall och metall.

Halsbandslås; Broschnålar och Manschettknappmekanismer i olika utföranden.

Silvertråd och silverplåt i olika former och dimensioner.

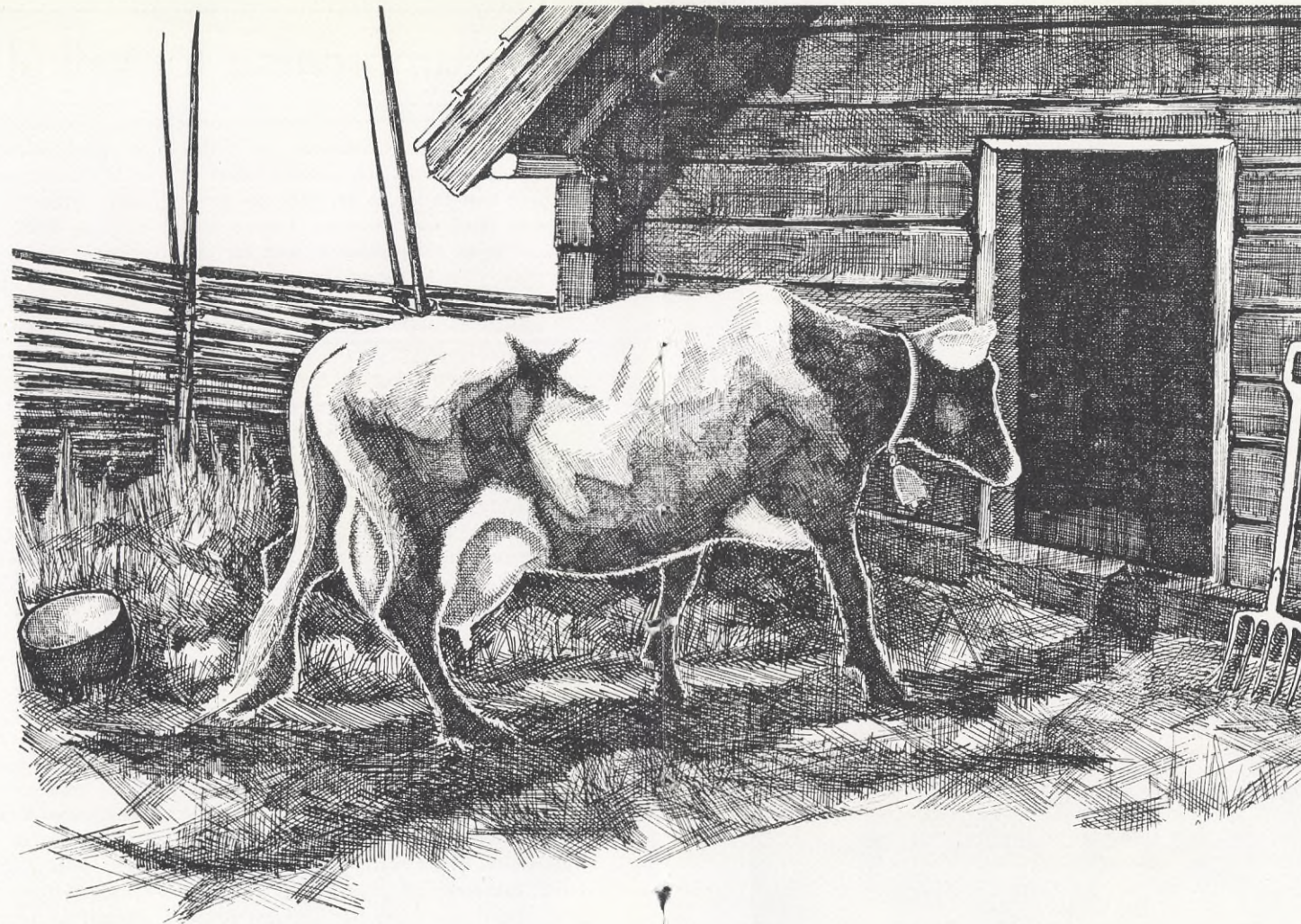
Tänger för trådarbeten.

Bevär prislista och prover. Vi sända gärna påsändesändningar på öppet köp.

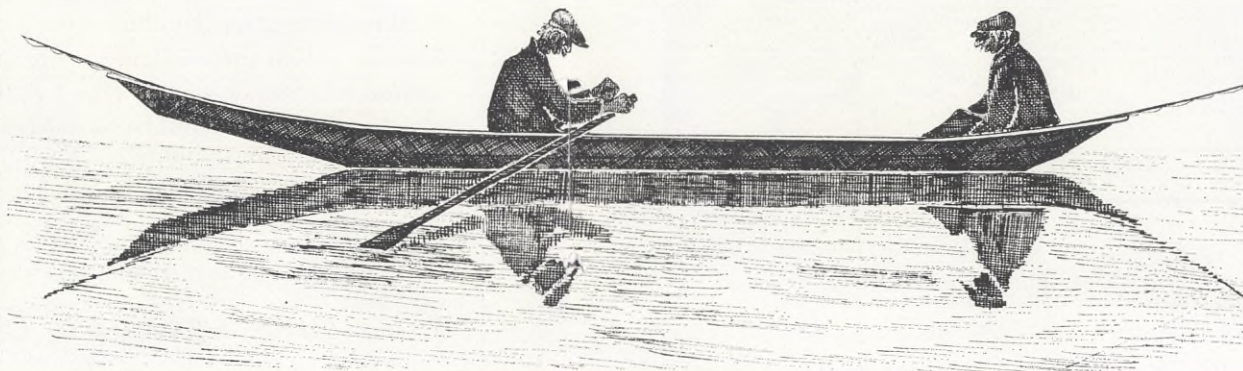
Firma SUNE ENGLUND, Örebro
Klostergat. 18, Postbox 266
Tel. 019/12 09 14 - 12 10 95

BERT OLLS

konstnären som fångar den gamla tiden i nuet

På de gamla torpen arbetade man hårt med stenen för att få fruktbar jord, husen var av handbilat timmer, taken täcktes ofta med torv och golven formades av hårdtrampad lera. Husfar på stugutrappan och kossan på väg in ger en verklighetstrogen bild av livet i Vätterbygden på den gamla tiden. Vättern har som bekant ett "oroligt vatten" och snickarkunniga tivedsbor byggde en sjösäker båt som lämpade sig för sjön. "Vätternsnipan" är smäcker och smidig och avslutas med en snip i båda ändarna. Den är otroligt sjösäker och lämpar sig för både rodd och segling.

Konstnären Bert Olls är en ung konstnär som med sitt ritstift livfullt skildrar det Sverige som håller på att försvinna i datamaskinernas tidevarv. I några TV-program har han skildrat fiskarnas vardagsliv och i en bok (Stockkanot och Vätterskuta, Rabén & Sjögren, 26:50) strövar han kring i historiska trakter kring Vättern.

Bert Olls berättar med stor inlevelse om båtbygge. Tjåran var en oerhört viktig produkt för båtbyggarna. Att bränna tjåra var ett hantverk som krävde mycken omsorg och kunnighet för att man skulle få en prima produkt åt båtbyggaren. Än idag pågå båtbyggeriet och det är god åtgång på "vätternsnipor". Priset på dem kan variera efter storleken, men man kan få en snipa för cirka 700 kr. De största kunderna är fritidsfiskare och sommarstugeägare.

"Råbocken var en sorts skuta som drevs fram med ett enda stort råsegel. Till typen liknade den ett vikingaskepp i miniatyr. Råbockarna framfördes i eskadror på 6-8 fartyg. De gick i frakt med kalksten och sand från Harge by och ned till Jönköping. Bondkvinnorna i byn vävde segelduken av hemmaspunnet lin.

Nu är det sommar, nu skiner solen...

Midsommar i Norden, hur länge har vi inte väntat på denna folkviseblå högtid till sommarens ära då hela jorden smyckas grön, och människorna sedan långt tillbaka i tiden firat ljusets och "majningens" fest. Seder och bruk har växlat under århundraden i vårt land, olika landskap har haft sina traditioner, men ett har de alla gemensamt, hyllningen till jorden, vattnets och blommornas hemliga kraft.

Trolldomen vilar över midsommarnatten, en nedärvd allt förhärskande magi ångande av gröna skogar och källornas makt. Vår nutid, den värld vi lever i är för realistisk för att kunna ha någonting gemensamt med källans andar och skogens väsen, vi ser på dessa sägner som på en saga med sagans makt att förtrolla, men vi når aldrig de hemliga djupens krafter som våra förfäder så helt och fast litade till.

Skogsfrun, näcken och bäckhästen är bara staffagefigurer i ett länge sedan bleknat sceneri av en midsommarnattsdröm. En gång fanns de, allesammans, de farliga hemliga väsen som just denna natt blev till ett med örter och löv med skog och vind, en gång när världens tempo inte blivit snabbt nog att förjaga dem till den undanskymda plats av dikt och saga där de nu befinner sig.

Näcken, eller strömkarlen som han också benämndes var en mycket farlig herre att råka på för den lilla jungfru som gick till källan i den ljusaste av nätter.

Han kunde också förvandla sig till en svart tjur eller till en bäckhäst och kanske dra ned henne i djupet. Enda sättet att avvärja faran var att kasta en slant i källan. Vattnet och källorna hade en mycket stor betydelse i midsommartid; till brunnsorterna Medevi, Sättra och Porla reste många sommargäster.

Från Dalarna berättas att precis klockan 12 växer en blomma upp vid varje källa som rinner mot norr. Den ser ut som en näckros, vit på insidan, gul utanpå. Plockar man den kan man få veta och se mer än många andra och det vill inte säga så litet.

Därför fanns det också många kloka gubbar och gummor förr i världen. Vid källan i skogen kunde också den unga flickan möta den rätte, och även midsommardagen kunde användas på ett praktiskt sätt, genom att baka in den i mjölet, brödet blev då både välsmakande och hälsobringande. Midsommartid är lövningens tid, "majningen" som man också benäm-

Före fritidsjaktet fanns

trolldom och

saga i sommaren...

berättar Marianne Hellmér

de den. Själva bruket härstammar från den bibliska lövhyddehögtiden. På blomsterkonungens Linnés tid restes fortfarande lövhyddor i Småland. Vid mitten av 1700-talet började man löva stugor och gårdar i samma landskap, och även kyrkorna pryddes med grönskande björklöv på altare och bänkar.

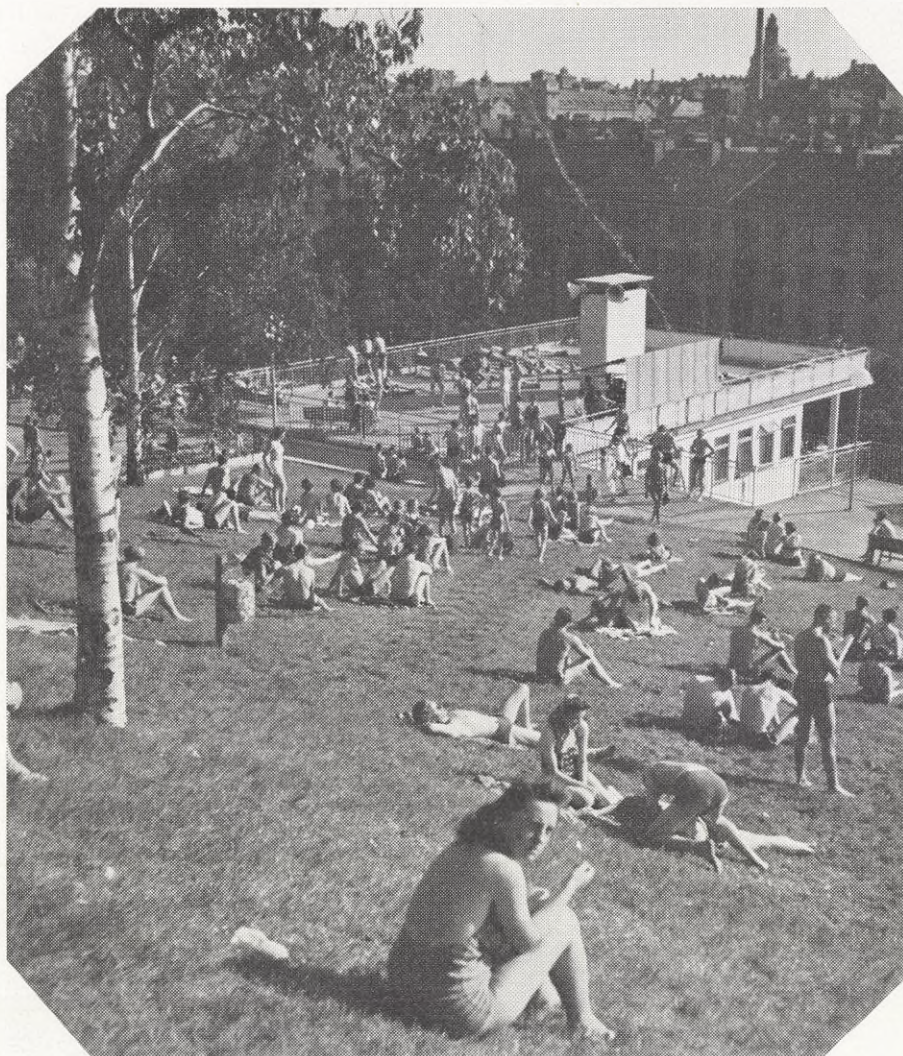

Betydligt tidigare fanns de första majstängerna i vårt land, redan på 1600-talet

restes sådana stänger i Nyköping, Borås, Trosa, Jönköping och Södertälje. Majstängerna kunde ibland ha formen av en mänsklig figur, en s.k. majdocka. Hur en sådan såg ut, berättar Emelie Flygare Carlén i en midsommarskildring från Strömstad.

"En bohusländsk majstång på denna tid i vår trakt var en stolt dam, omkring en sex alnars längd i en slags styv kjortel bildad av breda nyknoppande granrisgrenar.

"Man skulle ha kunnat likna henne vid en livslevande dryadgran med toppen förvandlad i huvud samt därefter i proportion, hals, armar och liv av björklöv. Det stora på lärvt målade ansiktet var tillstört liksom på en docka, och hjässan prydd med lövlockar och en blommande krona. För övrigt gungade blomstergiurlander i vågor över både kjol och armar."

Aven storstaden kan bjuda på lite sommar och vatten att plaska i. Det är Vanadisbadet, i Stockholm, som visar upp sitt sommaransikte.

Överallt lövades, äreportar restes av löv och blommor, spiselhäll, tak och fönsterkarmar pryddes med grönt, stugorna och gårdarna förvandlades till lövsalar.

Vid seklets början tog lövandet fart i Leksand, man reste hela valv av ungbjörkar vid gårdsporten och i mitten hängdes en prydnad av gula blommor, ängsullsknoppar i formen av ett kors. Dessa kallades för tuppkvistar och hängdes också i stugornas tak för att sedan torka och ges till djuren.

Allt man rörde vid ute i naturen kunde bli till lycka och välsignelse, därför tog man vara på allt av naturens rikedom denna förtrollande natt. Midsommarblommor ströddes i djurens dricksvatten, och för att skydda sig mot den onde borde man bära på sig en knippa av vitlök, tibast och vänderot, allt plockat mellan 11 och 12.

Enligt Uppländska bruk var det särskild magisk kraft i s.k. flygrönn, äldre och murknande rönn som växte i bergsskrevor. Plockade man en sådan kvist mellan 12—1 på natten och fäste den i hästens sele kunde ingen göra några konstner med honom. Enligt Erik Axel Karlfeldt kunde rönnen också läggas under den älskades huvudkudde.

Stark och het är deras ånga
den som slumrar in vid den,
drömmer sägs det här i orten
hela natten om sin vän.

Midsommarnatten kunde man naturligtvis också få se sin tillkommande, sätten var många för de unga ogifta flickorna i byn, och mer eller mindre mystiska. De kunde ställa sig vid en källa om de tordes för näcken — eller vid ett vägskäl där fyra vägar möttes. De djärvaste kunde också klä av sig utan en tråd på kroppen och börja sopa stuggolvet från dörren och inåt rummet, så kunde de få se friaren dyka upp i ett fönster, något som nog inte var så osannolikt.

En mycket modig ungmö kunde våga sig på den riskabla leken att hoppa tre gånger över ett midsommarbål utan att bränna sig. Då skulle hon säkert bli gift och garanterad många barn. Betydligt lugnare var det att dansa kring nio eldar. Midsommarbål brann i alla byar för att driva bort de farliga makterna.

Tron på eldens makt var stor bland folket i flydda tider, elden syntes vida omkring och körde man med en brand från ett midsommarbål i linåkern blev det vackrare lin än någonsin det året. Sedan fick hönsen aska i sina redan för att värpa bättre.

De handikappade och kulturbehoven

Under det senaste decenniet har inställningen till de handikappade förändrats avsevärt i positiv riktning. Men det betyder ingalunda att en handikappad har samma chanser till utbildning och arbete som andra medborgare eller att han har samma möjligheter att delta i fritidsverksamhet med normala inslag av kontakt, förströelse eller kulturella aktiviteter av olika slag.

Mycket har blivit bättre — sakligare, vänligare. Det blir allt färre och färre som vänder sig om och stirrar efter en handikappad och det blir allt fler och fler som självklart sätter sig in i den handikappades situation och ger ett behövligt handtag.

Allt detta är utmärkt. Det innebär innerst inne att handikappet för många känns lättare nu. Det bästa sättet att reducera ett handikapp är att skapa en handikappvänlig miljö. Och där är medmänniskornas attityder det väsentligaste. Låt oss inte skönmåla, ett handikapp är alltid ett handikapp. Men medmänniskorna har stora möjligheter att försvåra ett handikapp eller att lindra det.

Än finns det allför många om och men i den handikappades väg till jämlikhet. Sentimentalitet, förevändningar och bristande engagemang från både allmänhet och myndigheter. Man bryter inte ner urgamla vanor och känslor över en natt. Men det måste gå och det är särskilt viktigt att skärpa beredskapen om konjunkturerna viker. Sönt drabbar ofta de handikappade först.

Det behöver inte understrykas att det fria och frivilliga bildningsarbetet har stora möjligheter att bredda vägen för en allsidig integration av de handikappade i samhälls- och kulturliv. Intresset är stort och insatserna många. Här har statsbidraget till de handikappades kulturella verksamhet redan spelat en betydande roll. Men behovet av ökade resurser är enormt.

Det gäller de olika verksamhetsformer som får stöd av bidraget: kurs- och konferensarbetet bland vuxna och ungdom, informationsverksamheten.

(Undervisningsrådet Gösta Vestlund)

Efter alla dessa förberedelser till sommarens stora lövhögtid började äntligen midsommardansen. På de stora herrgårdarna bjöds gårdsfolket in till riklig traktering. Det berättas också att på patron Bexells gård i Halland "flöt brännvinet i strömmar" och glädjen stod högt i tak, drängarna som hjälpte till med att resa de höga majstängerna skulle förplågas med en kanna "stängbrännvin". Midsom-

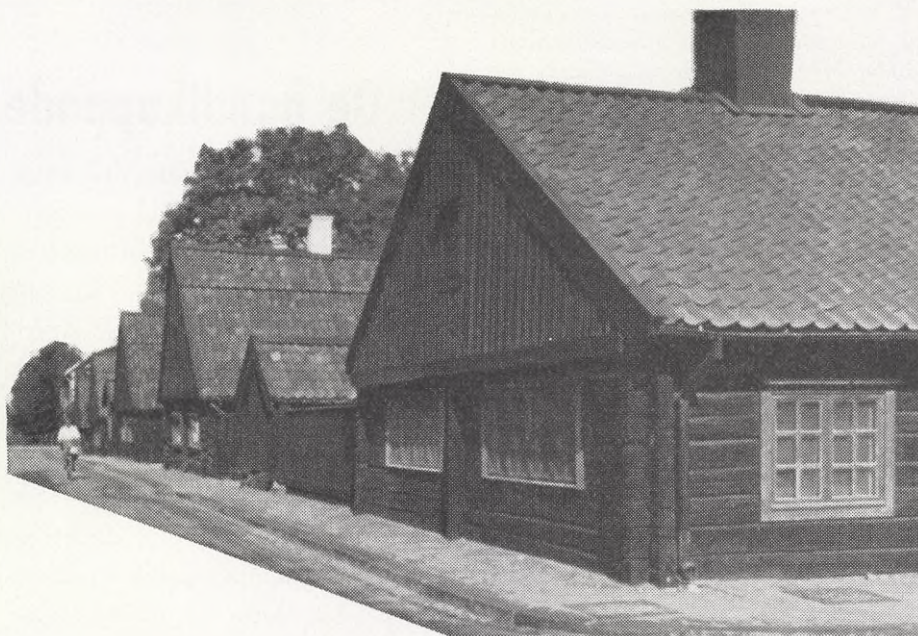
mardagen var det istället deras tur att bjuda husbondfolket på gille natten lång.

Dansen gick och eldarna flammade, fallnade och slocknade som en sägen och en saga. — Men långt bort i skogarnas gröna dunkel lyftes högarna på guldstättor av jättarna som höll midsommarfest i berget, och i källan som rann mot norr fylld av kraft och trolldom spelade näcken på sin silvergiga för jungfrun vid vägskälet...

1

Staden har en fin domkyrka, djuphamn och ett mycket gammalt gymnasium. Men det här är ett modernare bygge i en stad där man bygger flitigt.

2

Någon kanske tvivlar på att det är en stad, men det är det! Fast nog skulle det vara trevligt med gardiner och en blomma i fönstret, tyckte pristävlingsredaktören . . .

Sex svenska städer – och vad heter de?

Status sommarpristävlan för "stadsvetare"

På sommaren är vi ute och tittar oss omkring, sträcker ut nyfikenheten och upptäckarglädjen till nya orter, där vi inte varit tidigare. Men hur mycket kommer vi ihåg av allt vi sett? Vår pristävlingsredaktör kom in, klädd i ny semesterblazer, luftiga skor med hål i, uppknäppt skjorta, solbrynt och präktig. — Vad har du varit? sa vi. Men tänk Er! — killen ville inte ut med språket! Han knep ihop sitt leende ansikte och la en bunt bilder på redaktionsbordet. — Titta själv! sa han. — Jag har trallat runt i min kärra lite överallt — i sex städer har jag varit — men så fick jag motorstopp, lämnade in kärnan i den sista stan och tog tåget hem.

◇

Vi tog bilderna och började titta med sakkunniga blickar, för det är väl inte bara pristävlingsredaktörer som känner sitt land. Men det var knepigare än vi trott. Sex städer skulle vi ha fram ur korthögen. Och ärligt sagt: vi bommade ordentligt på några stycken. Vi blandade ihop och bredde ut korten på nytt och med pristävlingsredaktörens hjälp blev det slutligen sex bilder och sex städer. Nu vill vi gärna att våra läsare ska få ägna sig åt samma spännande sökande som vi,

3

Här fick pristävlingsredaktören motorstopp första gången . . .

. . . och sedan lämna han kärnan och gick ut på stan och titta på motorbåtar . . . som låg stilla och fridfullt på vattnet. Staden lär vara anlagd år 1582. Mera vill vi inte avslöja för det var meningen att det skulle vara en s.k. stöttesten här i tävlingen.

4

I en beskrivning stod att staden hade industri, bl. a. betongfabrik, tegelbruk och mekaniska verkstäder. Det tyckte nu pristävlningsredaktörn var en underlig beskrivning på den stan...

Nej, så i sanning... den såg inte ut att hysa några "betongfabriker", åtminstone inte i den här stadsdelen.

Oavsett vart Ni reser, vilka platser, städer eller andra orter på önskelistan Ni satt upp för semester 1968, vill Status redaktion önska
alla läsare en
TRIVSAM SOMMAR!

5

För flanörer en idealisk del av staden, men gå inte omkring och var alltför sorglös... någon påstår att det lär finnas ilskna svarta kattor...

6

"Betydande sjöstad" hör förstås till beskrivningen, ett "fältslag" finns också nästans i den historiska bakgrunden. Konserthus, stadsteater och friluftsmuseum finns.

Det gäller att hitta namnen på de sex svenska städerna

och skicka in kupongen här bredvid. Skriv gärna på ett vanligt papper, numrera från ett till sex, om Ni inte vill klippa sönder tidningen. Skicka lösningen till: Tidskriften Status, Box 3196, 103 63 Stockholm 3. Tävlingsbrevens skall vara märkta "Sex svenska städer".

FEM PRISER — trevliga och läsvärda böcker — utdelas till tävlingsvilliga "stadsvetare".

TÄVLINGSBREVEN skall vara oss tillhanda senast den 5 augusti. Lösning och pristagarnas namn kommer i Status septembernummer.

Prenumerera på

Status

ÄMNESOMRÅDE

SOCIALPOLITIK

SOCIALMEDICIN

Hjärtinfarkten drabbar ofta människor i produktiva åldrar

Hjärtinfarkten är en vanlig sjukdom, som ofta drabbar människor i verksam ålder.

Dödligheten i sjukdomen är hög och en del hinner inte till sjukhus i tid. På de flesta sjukhus är dödligheten mellan 30 och 40 % — den största delen därav faller på de första dyggen.

Trots snabb medicinsk utveckling har inte sjukhusdödligheten i hjärtinfarkt kunnat reduceras påtagligt. Genom speciella hjärtavdelningar med intensivbehandling i sjukdomens kritiska skede hoppas man nu nå bättre resultat — se vidare sid. 4 i detta nummer!

SEX SVENSKA STÄDER:

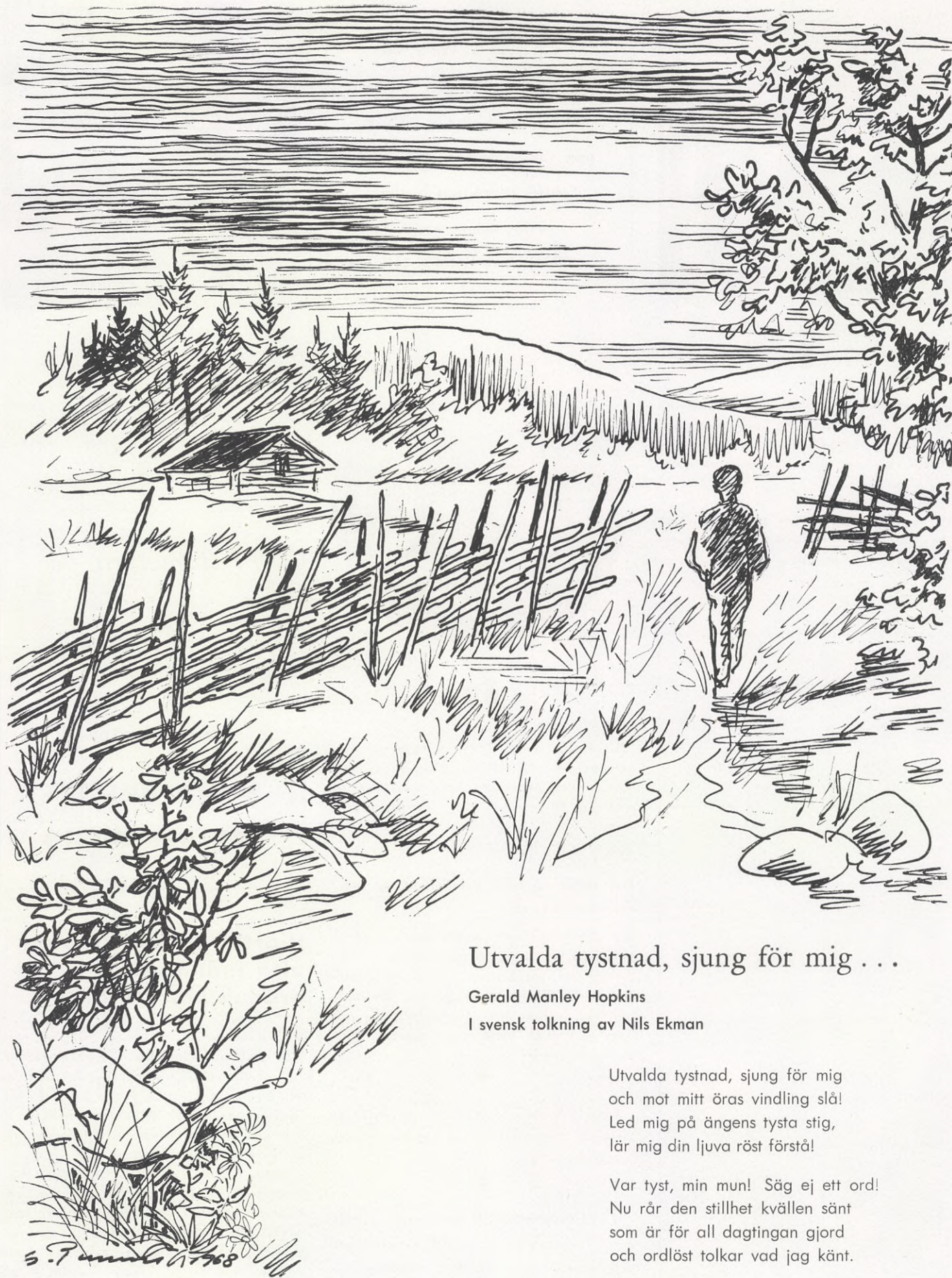
(numrera från 1 till 6)

1.
2.
3.
4.
5.
6.
(skriv tydligt — texta!)

Namn

Adress (gata, väg etc.)

Postadress

Utvalda tystnad, sjung för mig . . .

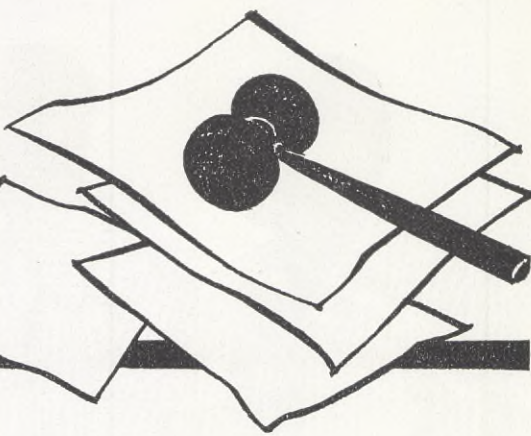
Gerald Manley Hopkins

I svensk tolkning av Nils Ekman

Utvalda tystnad, sjung för mig
och mot mitt öras vindling slå!
Led mig på ängens tysta stig,
lär mig din ljuva röst förstå!

Var tyst, min mun! Säg ej ett ord!
Nu rör den stillhet kvällen sänt
som är för all dagtingan gjord
och ordlöst tolkar vad jag känt.

RHL INFORMATION

Den moderna sjukhusvården måste bygga på modern information.

●

Sjukhussamhället bygger för hälsa och krafter. I informationen till patienterna kan man gott sortera ut vissa programpunkter för lokalradion.

●

Varför inte t. ex. en "försäkringskvart" med redogörelse för sånt i sjukförsäkringen en patient bör veta.

●

En "arbetsvårdskvart" med information om arbetsmarknadens service, även för sjuka och handikappade, utbildningsmöjligheter och sysselsättning etc.

●

Patientföreningen och sjukhuskuratorn bör utnyttja lokalradion flitigt — kanske till och med doktorn kan bjuda på en stump då och då!

Hallå — alla sängliggare och uppegångare!

"Det börjar likna kärlek, banne mej" och Anita Lindblom hör till önskeskivorna, men det finns annan information också . . .

Hur man upplyser patienterna

om möjligheter till sysselsättning, studier, sociala förmåner, utveckling och allmän trivsel på Hällnäs sjukhus

Använd de kanaler som finns för att ge upplysning, råd och vägledning!

Vi vet att vårdtiderna på våra sjukhus, även för genuina långtidssjukgrupper som hjärt-lungsjuka, förkortas. Därför gäller det att snabbt informera nyinskrivna patienter om vad patientgemenskapen kan ge, både under sjukhusvistelsen och sedan när man skrivits ut att ska börja om på nytt ute i samhället. Patientföreningen på Hällnäs sjukhus i Västerbotten har gjort ett informationsblad att sticka i handen på nyinskrivna. Det är en utmärkt idé man gärna vill rekommendera till aktivt föreningsfolk på flera orter och sjukhus. Ingen märkvärdig sak alls, lätt att göra om man har tillgång till vanliga kontorsmaskiner — det är upplysningarna som ära bra, utförandet kan spela mindre roll. Vill man kosta på en "riktig" trycksak är det naturligtvis trevligt med en sådan. Om man anser sig ha råd till det.

De upplysningar Hällnäs patientförening riktar till nykomlingarna är i korthet följande: Tråkiga omständigheter har gjort Dig till sjukhuspatient, men för att det ska gå lättare för Dig att passa in i sjukhusmiljön vill patienternas egen intresseförening ge några upplysningar.

1. Som patient är Du avgiftsfritt ansluten till patientföreningen, som vill presentera de möjligheter den kan erbjuda:
 - a) tre dagstidningar inom länet finns på salarna
 - b) sjukhustiden kan bli upptakt till korrespondensstudier — kurserna betalas helt av föreningen, även om Du blir utskriven innan den aktuella kursen är färdig
 - c) visst material, skrivmaskiner, räk-

nemaskiner, räknestickor, musikinstrument m. m. utlånas kostnadsfritt

- d) I studiesyfte utlånas även grammofoon — Linguaphone-kurser i engelska, spanska och franska är tillgängliga. Biblioteket med över 3.000 band står till förfogande
- e) Du kan skicka hälsningar via lokalradion, som har sändningar, musik m. m. för olika smakriktningar, skivregister finns i avdelningens dagrum. Film visas i samlingsalen mot låg avgift.
2. I vissa fall kan patientföreningens styrelse efter prövning bistå med kontanta bidrag, om sjukdomen varat länge och speciella omständigheter av ekonomisk art föreligger. En s. k. julklapp utgår obligatoriskt till de patienter som är inskrivna under jul och nyår.
3. Om Du önskar slöjda eller handarbete står arbetsterapin till förfogande med råd och upplysningar, även arbetsmaterial. Du kan även få Dina alster utställda i den monter som finns i vestibulen.
4. Du kan med förtroende vända Dig till sjukhusets kurator, om behov av social och ekonomisk hjälp föreligger. Kuratorn kan vara behjälplig med nödvändiga skrivelser, ansökningar och handlingar av olika slag. Vid behov av vistelse på konvalescenthem, efter sjukhusvistelsen, kan kuratorn hjälpa Dig med upplysningar, ansökningshandlingar etc.

Patientföreningen tillhör Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka (RHL) och genom RHL kan Du söka konvalescentvårdsbidrag, hemhjälpbidrag för hus-

mödrar i behov av konvalescentvistelse. För den service vi erbjuder Dig hoppas vi att Du gynnar vårt förbund genom att prenumerera på tidskriften Status, förblir medlem även efter sjukhusvistelsen, deltar i föreningsgemenskapen — vi skickar Dig ett inbetalningskort med påminnelse om förnyat medlemskap så småningom.

Varje ny medlem i vår förening stärker handlingskraften utåt, gör vårt arbete mera känt; samtidigt som det gynnar oss själva och våra sjuka kamrater.

*Hällnäs Sjukhus
Patientföreningen
(Ordföranden)*

Exemplet från Hällnäs sjukhus visar hur man ger snabbinformation i vår tid. Vi vet att det i dagens läge med täta ombyten i patientföreningarnas styrelser är det svårt att hålla föreningsjobbet igång på sjukhusen, jämfört med tidigare då de s. k. långliggarna dominerade i patientföreningarnas styrelser. Den snabbare omställningen på patienter kräver därför omprövning av arbetsmetoderna. Den utanför sjukhusen arbetande föreningsgemenskapen — de aktiva i RHL:s konvalescentföreningar — har diskuterat olika sätt att ge sig tillkänna på sjukhusen:

- a) att komplettera patientföreningens styrelse med personer utifrån — från konvalescentföreningen
- b) att konvalescentföreningen (centralorganisationen, länsföreningen) har en "fast kontaktman" med uppdrag att hålla kontakt med patienterna
- c) att konvalescentföreningen besöker sjukhusen då och då, ordnar en träff

När det gäller bilar...

Bidrag för bilar till handikappad, som är beroende av sådant fortskaffningsmedel för att få sin utkomst av arbete eller för att förvärva yrkesutbildning, kan utgå via länsarbetsnämnd och arbetsförmedling.

Härvid gäller bl.a. att behovet skall styrkas med läkarintyg. Bidrag kan i vissa fall utgå även till handikappad med andra förflyttningssvårigheter än av ortopedisk karaktär.

Helt bidrag motsvaras av nettokostnaden för fordonet f.n. högst 12.000 kr.

Bidrag kan utgå både för nyanskaffning och byte av fordon. Länsarbetsnämnd (arbetsförmedling) står till tjänst med utförligare detaljuplysningar om ansökningsförfarande m. m.

Pristagare

till Status bildkriss nr 4

1:a pris kr 25:—, Olga Bäverbäck, Åsögatan 132 2½ tr, 116 24 Stockholm Sö.

2:a pris kr 10:—, Edit Bengtsson, Skäpplandsgatan 5, 414 78 Göteborg.

3:e pris kr. 5:—, Olga Forsberg, Igel-dammsvägen 4, 311 00 Falkenberg.

Lösning:

L — STIA — BN — SAK — KLASSKAMP — OÄR — EVA — NAMN — OP — ENKLA — RITPAPPER — E — LEHAR — ISTAPPAR — ATT — STYRT — REA — UPA — SÄ — VILL — M — ISARNA — RHEN — LOV — ALN — R — OBOTAT — BORE — GODA — MORBROR — ROR — KAVELN — R — IP — ÄN — LS — SALTAT — TOTALT — SIF — SIDA — RUTER — LUT — EGO — NEDERBÖRD — TRÄRATT.

i samlingsal eller dagrum och upplyser om föreningsgemenskapen och vad som görs i dagens samhälle för handikappade och långtidssjuka.

Patienter, som ligger på sjukhusen, längre eller kortare tid, kan på detta sätt få en uppfattning om handikapparbetet, de sjukas och f.d. sjukas egna insatser, göras intresserade för att själva bli aktiva i föreningsgemenskapen. Sjukdomstidens längd, när man är utskrivna, kan börja jobba igen, är inga gränsmärken för att "nu kan jag inte vara med längre". Att arbeta i föreningen — för de sjuka och för en bättre folkhälsa — kan vara en nog så stimulerande uppgift i vår mekaniserade tid.

MEDICIN — är det krångligt det?

Något medicin bör vi veta. Även om vi inte är läkare och vetenskapsmän. De här uttrycken har Du säkert hört, en eller flera gånger, men vad de betyder... Här får vi lite socialmedicin i småplock — eller vi kanske kan säga medicin till husbehov. Var så goda!

PSYKOSOMATISK — av psyke = själ och soma = kropp; den medicinska riktning, som beaktar förhållandet mellan de psykiska och kroppsliga faktorerna vid olika sjukdomstillstånd.

PSYKIATRI — läran om själens sjukdomar.

PSYKOLOGI — läran om de (normala) själsliga processerna.

NEUROS (adj. neurotisk) — samlingsnamn för lättare psykiska sjukdomstillstånd: a) psykoneuroser med övervägande psykiska symtom b) organneuroser med övervägande kroppsliga symtom.

PSYKOANALYS — en teori om det mänskliga själslivets struktur och en metod att utforska och i gynnsam riktning påverka sjukdomstillstånd genom att låta patienten redogöra för sina tidigare känslomässiga erfarenheter och ur dessa söka förklaringen till hans aktuella svårigheter.

FYSIOLOGI — läran om organismens normala funktioner.

DEPRESSION — nedstämdhet, psykisk förstämning.

ORGANISK SJUKDOM — sjukdomstillstånd med påvisbara synliga organskador.

PSYKOTERAPI — en metodisk inverkan med psykologiska medel på tanke-, känslö- och viljeliv för bekämpande av själsliga lidanden med eller utan kroppsliga symtom.

NEURASTENI — sjukdomstillstånd med ökad psykisk retbarhet och uttrötthet som huvudsymtom.

Hos föreningsvänner i Värmlands Centralorganisation för Hjärt- och Lungsjuka

Styrelsen för Värmlands C.O. vid årsmötet i april 1968. Sittande fr. v. Elsa Furebrandt, Arvika, ordf. Åke Aspling, Hagfors, vice sekr. Sonja Johansson, Arvika och Sixten Hammarberg, Stockholm (på tillfälligt besök). Stående: sekr. Gösta Stake, Kristinehamn, årsmötesordf. K. E. Karlsson, Arvika, Landstingets repr. i styrelsen C. J. Mellström, Sunne, K. Jansson, Hammarön och A. Magnusson, Säffle.

Kurs- och mötesaktivitet landet runt

● HALLANDS LÄN:

Hallands Hjärt- och Lungsjukas Centralorganisation har haft årsmöte i Folkets Hus, Falkenberg under ordförandeskap av Sune Nilsson, Falkenberg, som hälsade ett 40-tal ombud från lokalföreningarna i Halmstad, Falkenberg och Varberg välkomna.

Till att leda årsmötesförhandlingarna valdes Ragnar Røjgren, Varberg.

Medlemsantalet var vid årsskiftet 326. Centralorganisationen har representerats vid Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjukas kongress i Skövde, vid en socialvårdskurs i Borås samt ett flertal olika sammankomster i HCK:s länsavdelning. Förbundsorganet Status utgår varje månad i ca 400 ex. inom länet, bl. a. till varje medlem.

Lokalföreningen i Varberg har drivit Varbergs skriv- och kopieringsbyrå med gott resultat. Ett mindre antal medlemmar har full sysselsättning med denna verksamhet.

Genom CO:s försorg har i Hallands län försålts 18.000 lotter i Riksförbundets lotteri. Genom denna försäljning har lokalföreningarnas ekonomi förstärkts på ett tillfredsställande sätt. CO har liksom tidigare år anordnat julinsamling för länets hjärt- och lungsjuka. Denna insamling går oavkortat till konvalescentvårdsbidrag, Fritidsgården Ramnås, samt tidningar m. m. till Lungkliniken i Halmstad.

Centralorganisationen har liksom tidigare år drivit konvalescentvård i Torup genom Stiftelsen Fritidsgården Ramnås. Hemmet som har 20 platser har varit fullbelagt hela året. Landstinget har ekonomiskt bidragit till vården för gäster från Hallands län samt även beviljat ett anslag av 15.000 kr till hemmets upprustning, såsom ny takbeläggning, ny oljetank i kassun, asfaltbeläggning m. m. Verkställande utskott i stiftelsen har varit Sune Nilsson, Assaf Sjögren och Alrik Nilsson. Husmor har varit Kristina Fredriksson och tillsyningsläkare överläkare L. Warfvinge, Lungkliniken i Halmstad.

Vid genomgång av Ramnås verksamhetsberättelse framkom svårigheten av att under nu rådande förhållanden driva ett konvalescenthem av Ramnås storlek av Centralorganisationen. När Ramnås till-

kom år 1951 var det ej nuvarande krav på ett konvalescenthems drift. Numera är det underställt medicinalstyrelsen såsom enskilt sjukhem. Krav framskyntar även om att sjukvårdsutbildad personal kommer att erfordras framdeles. Kostnadskrävande arbeten har även ålagts stiftelsen enligt den nya brandordningen, hela hemmet skall beklädas invändigt med brandskyddande material. Med tanke på de kostnader detta kommer att medföra har ställt Centralorganisationen och Stiftelsen i ett bekymmersamt läge. Ekonomiska förutsättningar för en framtida drift skall nog övervägas.

● ÖREBRO LÄN:

Örebro läns Centralorganisation för Hjärt- och Lungsjuka har hållit årsmöte. På grund av ordf. sjukdom sköttes klubban av vice ordf. Gunnar Andersson, Karlskoga.

Bland de mest viktiga besluten kan nämnas kollektivanslutning till ABF inköp av motorgräsklippare och eka till Finnsjöns semesterhem.

Ordf. upplyste att ansökan om plats vid Finnsjön i år skall ställas direkt till vaktmästaren vid Finnsjön, adr. Järnboås.

Årsberättelsen godkändes och ansvarsfrihet beviljades utan prut. Arvoden och reseersättning beslöts bibehållas lika som föregående år.

Till styrelse för 1968 omvaldes Alfred

Lindahl, ordf, Karl Erik Mälman, kassör och nyvaldes till sekr. Ivar Björnvall, efter Valter Svärd, som undanbett återval. Svärd står dock kvar i styrelsen.

Övriga ledamöter blev Gunnar Andersson, Harald Strandberg och Emmy Persson, nyvald. Till suppleanter omvaldes Tage Svensson, Herbert Kanestad, Nils Pettersson, Rut Falk, Nils Backnert och nyvaldes Arnold Jansson. Även revisorer och suppleanter omvaldes och det är Lenart Bursén, Örebro och Nils Gullbrand, Karlskoga. Ersättare Sven Ryman och Charles Andersson, Örebro.

Studieorganisatör blev Alfred Lindahl och till semesterhemsstyrelse utsågs arbetsutskottet plus kurator Erlandsson och Emmy Persson. Till ordsombud utsågs: Frövi: Elis Larsson. Guldsmedshyttan: Sven Karlsson. Kumla: Stig Larsson. Laxå: Gustav Eriksson. Svartå: Ingrid Karlsson. Till valberedning utsågs ordf. i tre konvalescentföreningarna.

Årsmötet beslöt också anslå medel till en annonskampanj för större anslutning från de hjärtsjuka.

● NORRBOTTENS LÄN:

Årsmötet med länsföreningen för hjärt- och lungsjuka omvalde Ture Mårtensson till ordförande, Karl Lovén, sekreterare, och Erik Sandberg, samt nyvaldes kassör Elsy Edholm.

Årsmötet diskuterade nödvändigheten av uppsparande verksamhet då många hjärtsjuka lever i skymundan. Det är lämpligt att de bereds bostäder i bottenplan i hyreshus. Gemensamt för de handikappade är ofta höga boendekostnader i förhållande till inkomsterna.

● SKARABORGS LÄN:

Länsföreningen för hjärt- och lungsjuka har hållit årsmöte på St. Ekeberg. Husmor hade dukat ett gott kaffebord och som samtliga mötesdeltagare avnjöt i bästa välbehag.

Ordförande B. Thim tackade husmor för kaffet och utbringade ett fyrfaldigt leve för husmor.

Därefter öppnade B. Thim mötet och till att leda årsmötesförhandlingarna utsågs förbundssekr. A. Fredin och Ann-Mari Johansson till sekr. Styrelse- och revisorsberättelserna föredrogs och lades till handlingarna.

Styrelsen fick följande sammansättning:

Regionskurs för fem län i Jönköping

En tvådagarskurs med ett 40-tal RHL-representanter för vår föreningsrörelse i de tre smålandslännen plus deltagare från Skaraborgs och Östergötlands län ägde rum i Jönköping dagarna den 27—28 april.

Försäkringskassedirektör Allan Nordholm, riksdagsman Tage Johansson och ombudsman Georg Nilsson stod för de lokala inslagen i kursprogrammet. I allt blev det en lyckad kurs våra vänner i Jönköping hjälpte oss att genomföra — tack för gott värdskap!

Arne Andersson, ordförande, Yngve Björk, kassör Ann-Mari Johansson, sekr. Karl-Erik Löv, vice ordf., Gunborg Andersson, vice sekr.

Efter övriga val som verkställdes så

fick förbundssekr. A. Fredin ordet för en orientering för mötesdeltagarna om förbundets verksamhet och dess uppgifter som kongressen hade beslutat om. Efter förbundssekr. anförande avslutades mötet.

● RHL-ANFÖRANDE I ARVIKA OCH HÄSLEHOLM:

Hjärttransplantationer tillhör medicinska framsteg som fångar intresset. Alla gläds vi åt de medicinska framgångarna, men en annan sida — det gäller både hjärt- och lungsjuka — är hur man sedan ska klara sin sociala vardag med hopplappade eller botade inre organ, sade riksförbundets konsulent Sixten Hammarberg, när han talade vid årsmötet med Centralorganisationen för hjärt- och lungsjuka i Värmlands län, som hölls i Folkets Hus, Arvika.

Detta är en sida som de hjärt- och lungsjukas lokalföreningar ofta får ta på sin lott, d.v.s. att vara första instans med sociala råd, upplysning och vägledning, ett ofta "grått jobb" i skymundan, men ändå betydelsefullt. En från sjukdom och död räddad människa måste få ett räddat liv med livsinnehåll. Det är den sociala problematiken i ett nötskal.

— Invärtesmedicinens sociala konsekvenser är oklara — Vi måste presentera vårt handikapp på ett bättre sätt, ansåg konsulent Hammarberg. Nedslitning och långtidssjukdom blir ofta en svår kombination på dagens arbetsmarknad. Några undersökningar som Arbetsmarknadsstyrelsen gjort visar detta. Av s. k. tvåå-nadsarbetslösa visade undersökningarna att av de som var äldre än 45 år hade hälften av alla individuella handikapp av olika slag, ja fler än hälften, sjukdomar och andra krämpor av långtidsart. Kombinationen ålder-handikapp är säkerligen en mycket svår tröskel för många och vägen för dessa till lämpliga sysselsättningar måste jämnas på olika sätt.

Det handikappinstitut, som inrättas från 1 juli i år, får många arbetsuppgifter att via den medicinska tekniken, utveckling av tekniska hjälpmedel och redskap, försöka rusta upp de handikappade, göra det lättare för dem i den sociala miljön och på arbetsplatserna. Fördomarna mot de handikappade, tilltron till deras förmåga att fungera även i arbetslivet, kan motverkas kraftigt med teknisk utrustning: i hemmen, på arbetsplatserna och i den sociala miljön.

De nya medicinrabatterna, som tillkom vid årsskiftet är en bra reform för hjärt- och lungsjuka i öppen vård. För handikappföreningarna har expansionen på handikappfältet gjort behovet av större kunnskap dagsaktuellt. Det gäller inte bara att kunna "föreningsjobb" i vedertagen mening — vi har blivit en föreningsrörelse med folkhälsoprogram av bredaste slag och vi tror att den mångsidiga vårdapparaten också behöver det folkrörelseinslag de olika handikappföreningarna utgör. Förslagsvis kan man tänka sig en sorts förenings- och lekmanaskola för de olika handikapporganisationerna, jämfört t. ex. med den fackliga rörelsen och kommunförbundens kursverksamhet. De arbetsvilliga inom föreningarna behöver stimulans och uppmuntran — när man talar om ett bättre och handikappvänligare samhälle får man inte glömma handikappföreningarnas egen roll i detta nydaningsarbete och nytänkande, slutade herr Hammarberg.

● KONSULENT BJÖRN CARLSSON ABF:

Handikapporganisationerna behöver egna studiekonsulenter

Tillsammans med de olika handikapporganisationerna har ABF planerat och genomfört ett antal studieorganisations- och cirkelledarkurser. Det finns ett stort behov av sådana kurser för att handikapporganisationerna på ett bättre sätt skall kunna planera och genomföra sin egen studieverksamhet. Utöver denna centralt anordnade kursverksamhet anordnar en rad ABF-distrikt tillsammans med handikapporganisationerna regionala kurser.

Att sja om utvecklingen av folkbildningsverksamheten bland och för handikappade är svårt. Med tanke på att statsmakterna under de senare åren anslagit särskilda medel till kulturell verksamhet bland handikappade kan man emellertid se framtiden an med tillförsikt. Vi hoppas också att handikapporganisationerna snart skall få egna studiekonsulenter, vilket skulle innebära ytterligare möjligheter till utveckling inom handikappområdet.

Ulfshytte Rödfärg

Färdigkokad efter gammalt beprövat Dala-recept av äkta Falu-rött, tjock täckkraftig färg speciellt tillverkad för pensel med 5 % inkokt linolja å färgpigmentet, finnes även för spruta. Färgen förstärkt med plastbinder.

I fria träfat
om 125 kg nettovikt pris pr fat 125:—

I fria plåtfat
om 60 kg nettovikt pris pr fat 61:80

I fria plåtburkar
om 34 kg nettovikt pris pr burk 37:85
om 14 kg nettovikt pris pr burk 16:55
om 5½ kg nettovikt pris pr burk 7:60

ULFSHYTTE KNUTBRÄDSFÄRG (vit)
tillverkad av äkta linolja

I fria plåtburkar
om 5 kg pris pr burk 21:—
" 10 " " " " 41:50
" 20 " " " " 82:—

DALBRÄND STUBBTJÄRA

I fria plåtburkar
om 3 kg pris pr styck 10:35
" 5 " " " " 16:20
" 15 " " " " 39:—
" 25 " " " " 64:50

I fria plåtfat
om ca 50 " " " pr kg 2:50
" " 100 " " " " 2:45
" " 200 " " " " 2:40

IMPREGNERINGSOLJA (grön)

I fria plåtkärl
om 5 lit. pris pr styck 16:50
" 10 " " " " 32:50
" 20 " " " " 64:—

IMPREGNERINGSOLJA (brun)

I fria plåtkärl
om 5 lit. pris pr styck 14:—
" 10 " " " " 26:—
" 20 " " " " 50:—

TAKFÄRG FÖR PLÅT OCH MASONIT-TAK (rostbrun och grågrön)

I fria plåtburkar
om 5 kg pris pr styck 22:—
" 10 " " " " 43:50
" 15 " " " " 64:50
" 40 " " " " 170:—

PORTFÄRG (svart)

I fria plåtburkar
om 5 lit. pris pr burk 13:50
" 10 " " " " 26:40
" 20 " " " " 49:75

samtliga förpackningar gäller nettovikt.

Varuskatten som för närvarande utgör 11,1 % betalas helt av oss, färgerna sändas fritt Borlänge järnvägsstation, men lämna vi ett fraktbidrag å 10 %. Order som uppgå till kr 500:— lämnas helt fraktfritt, leverans kan ske omg. Vår nya färgkatalog gällande för 1968 bifogas varje order samt sändes gratis och franco på särskild begäran.

FÄRG & CEMENT

78011 Ulfshyttan

Kontors- och affärstid:

9—12.00, 13.15—17.00

Lördagar 9—12

Ordertel 0243/510 62

kl. 9—12, 13.15—17.00

Lördagar 9—12

Ombud antages ej.

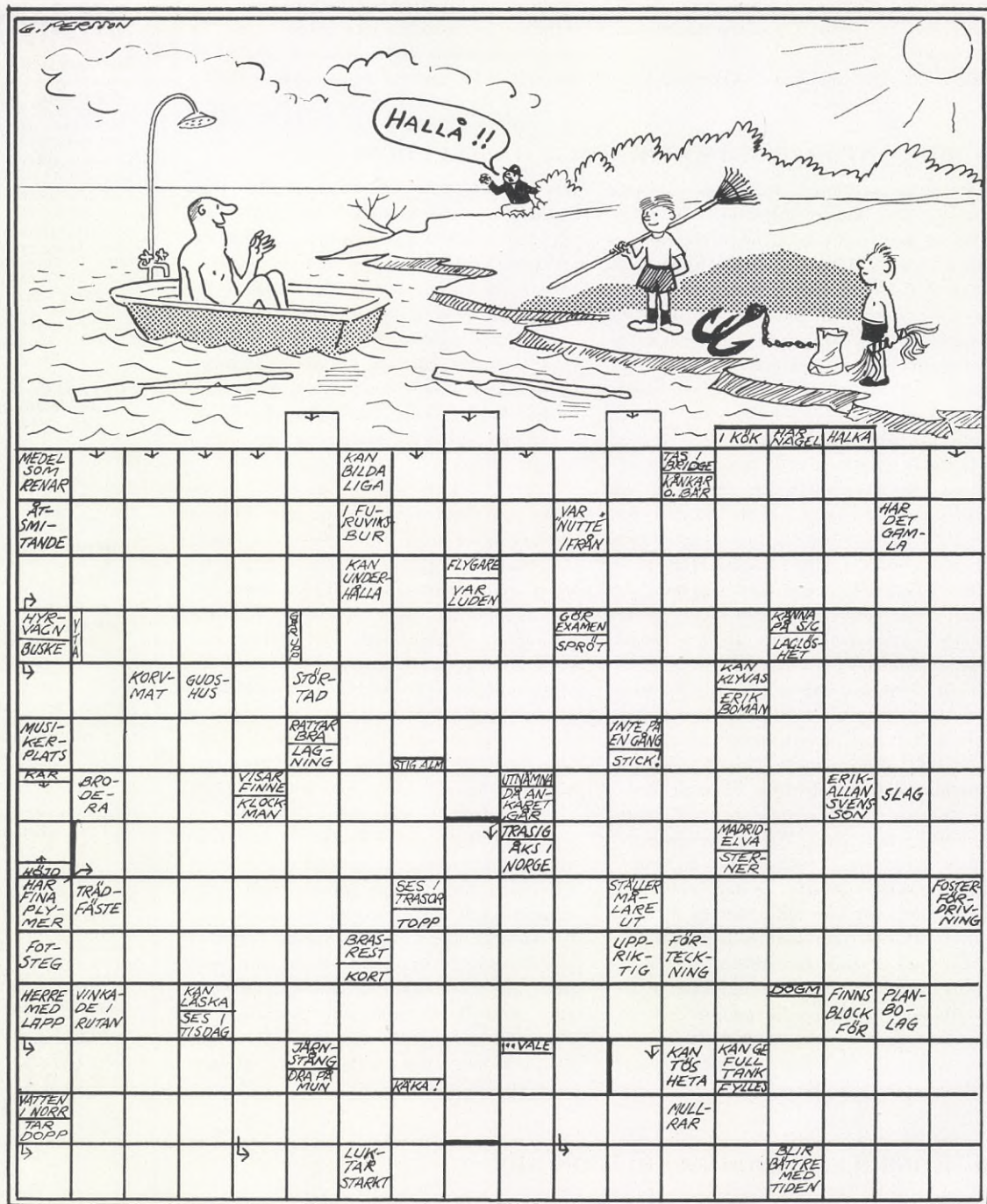
TÄNK PA

Hjärt- och Lungsjukas

Blomsterfond

Postgiro 95 00 11

STATUS BILDKRYSS

nr 6

Namn

Adress

Postadress

Lösningarna måste vara Status redaktion, Box 3196, 103 63 Stockholm 3, tillhanda senast den 5 aug. För att få delta i tävlingen skall tävlingsbrev vara märkta "Bildkryss nr 6". — Tre priser utdelas som vanligt, nämligen ett på 25, ett på 10 och ett på 5 kronor. Lösning och pristagarnas namn meddelas i Status septembernummer.

KOCKUMS
MEKANISKA VERKSTADS AB · MÄLMÖ

FÄRG-TV

 kommer nu
snabbt i Sverige

RHL-lotteriet har **5** förnämliga FÄRG-TV som toppvinster!

Inga väntans tider!

•
Dragning verkställd före
lottförsäljningens början

•
Ni ser genast om
lotten ger vinst!

Dessutom SAAB V4 2 d. Sedan

Bandspelare • Ryamatta

Transistorradio • Linnevaror

och hushållsartiklar

4.832 värdefulla vinster

RIKSFÖRBUNDETS FÖR HJÄRT- OCH LUNGSJUKA RIKSLOTTERI 1968

Härmed beställes

..... st. lotter à 2:— att sändas mot postförskott
+ porto, eller

..... st. lotter à 2:— att sändas varje månad
fr. o. m. juni t. o. m. sept. 1968 mot postförskott +
porto. Dragningslista medföljer gratis.

Namn:

Adress:

Var god texta!

Sänd ej pengar med denna rekv. Status 6/68

Frankeras
med
45-öres
frimärke

RHL-lotteriet

Box 3196

10363 Stockholm

Lotteriets postgiro 55 39 02

~~~~~  
▶ **LOTTPRIS 2 KRONOR**  
**REKVIRERA NU**  
~~~~~

**Sammanlagd vinstsumma
över 200.000:—**

Vid rekvisition av minst 10 lotter i samma
sändning — portofritt.

Minst en lott till varje familjemedlem
ökar familjens vinstchans!